

लेखापरीक्षणको क्रममा असुली - लेखापरीक्षणको क्रममा तपशिल बमोजिम रु ४,६१,९०५।०० असुल भई दाखिला भएको प्रमाण पेश भएको छ।

क्र सं	विवरण	असुली रकम
१	दोहोरो भुक्तानी भएको	१८६५६०।
२	दोहोरो भुक्तानी ,बढि भुक्तानी,दोहोरो बैठक भत्ता समेत	२७५३४५।
	जम्मा	४६१९०५

परिचय

(क) कार्यालय परिचय - स्थानिय नेतृत्वको विकास गर्दै स्थानीय शासन पद्धतिलाई सुदृढ गरी स्थानीय तहमा विधायिक, कार्यकारीणी र न्यायिक अभ्यासलाई संस्थागत गर्न स्थानीय सरकारको संचालन गर्ने उद्देश्यले यस पालिकाको स्थापना भएको हो। स्थानीय सरकारले संचालन गर्ने कार्यमा सहकारिता सह अस्तित्व र समन्वयलाई प्रवर्द्धन गर्नु र स्थानीय सरकारका काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु पालिकाको उद्देश्य रहेको छ। यस पालिका अन्तर्गत ११ वडा, ५७ सभा सदस्य, २८१ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफल तथा २३६२० जनसंख्या राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को प्रारम्भिक प्रतिवेदन अनुसार रहेको छ।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्देश्य - लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्चस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो। यस कार्यालयको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानूनको परिपालनाको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हुनेछ।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधि - यस कार्यालयको विनियोजन, राजश्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्जात हिसाब, आर्थिक व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ। स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि २०८१।६।१ देखि २०८०।६।६ सम्म रहेको छ।

(घ) लेखापरीक्षण विधि :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमूना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक र विस्तृत परीक्षण विधि अवलम्बनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ। लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका व्यहोराहरू यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमा - लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, २०७७ तथा मार्गदर्शनमा नमूना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) अवलम्बन गरी स्वीकृत भएको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना, लेखापरीक्षण गरिएको निकायबाट पेश भएका लेखा एवं सोसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र, लेखापरीक्षण अनुबन्ध पत्र समेतको आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ। आम्दानी तथा

खर्चलाई नतिजासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक एवं स्थलगत अवलोकन गर्न भौगोलिक कठिनाइ, समय सीमा, स्रोतको उपलब्धता, प्रमाणको प्रकृति तथा पहुँच जस्ता अन्तर्निहित जोखिमहरू सीमाको रूपमा रहेका छन्। सारभूत रूपमा उल्लेखनीय नदेखिएका व्यहोरालाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन ।

आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली

आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली: स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७८ बमोजिम आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरि लागु गर्नुपर्नेमा लागु गरेको पाईएन। यस सम्बन्धमा देखिएका अन्य व्यहोराहरु तपशिल बमोजिम रहेका छन ।

- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ अनुसार आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभुत तथ्यांक संकलन, अभिलेखांकन र व्यवस्थापन गर्नुपर्ने सो गरेको पाईएन ।
- स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा गाउँपालीकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रका विषयमा स्थानीयस्तरको विकासका लागि आवधिक, वार्षिक, रणनीतिगत विषय क्षेत्रगत मध्यकालीन तथा दीर्घकालीन विकास योजना तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको पाईएन ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १३ बमोजिम आर्थिक वर्ष शुरु हुनुभन्दा पन्ध्र दिन अगावै पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको निर्माण सामग्री मूल्य, ज्याला, भाडा तथा अन्य महशुलको स्थानीय न्युनतम दररेट तोक्नु पर्नेमा तोकेको पाईएन।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७४(२) अनुसार सार्वजनिक खरिद नियमावली बनाई लागु गर्न सक्ने व्यवस्था भएकोमा सार्वजनिक खरिद नियमावली बनाएको पाईएन ।
- अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ बमोजिम मध्यकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्नेमा पालिकाले सो बमोजिम मध्यकालीन खर्चको संरचना तयार गरेको पाईएन ।
- सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७ र ८ मा खरिदको गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्नेमा तयार गरेको पाईएन।
- सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ अनुसार यस वर्ष कार्यसम्पन्न भएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरु उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गर्नुपर्नेमा गरेको पाईएन ।
- पालिकाले कार्यक्रमगत तथा योजनागत खाता राखेको पाईएन । साथै पालिकाबाट यस वर्ष संचालित कार्यक्रम तथा योजनाको कार्यान्वयन र सेवा प्रवाह समेतको वार्षिक कार्यक्रम अनुसारको प्रगति तयार गरेको पाईएन।
- राजस्व संकलन सम्बन्धमा सुचना प्रविधिको प्रयोग गरी सबै कारोबार बैकिङ्ग प्रणाली मार्फत गर्ने गरेको देखिएन ।
- संस्था दर्ता ऐन, २०३४ दफा ३ पालिकाबाट संचालन भएका विभिन्न योजना निर्माण कार्य गर्न सम्झौता गठन गरेका उपभोक्ता समिति ऐनको उक्त व्यवस्था अनुसार मान्यता प्राप्त हुने गरी दर्ता गरेको पाइएन
- पालिकाले २०८०।८१ को अवधिमा भएको आफ्नो आर्थिक कारोवारको अनुसुची २११ बमोजिम ढाँचामा वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरेको पाईएन ।
- पालिकाले कार्यक्रमगत तथा योजनागत खाता राखेको पाईएन । साथै पालिकाबाट यस वर्ष संचालित कार्यक्रम तथा योजनाको कार्यान्वयन र सेवा प्रवाह समेतको वार्षिक कार्यक्रम अनुसारको प्रगति तयार गरेको पाईएन।
- स्थानिय तहले आफ्नो क्षेत्रमा कार्यान्वयन हुने आयोजनाको विश्लेषण गरी सम्भाव्य आयोजनाको बैंक खडा गरेको देखिएन ।

- दिगो बिकास योजना (२०१५-३०) लाई कार्यान्वयन गर्ने सन्दर्भमा लक्ष्यलाई आन्तरिकीकरण गर्ने र मध्यकालिन लक्ष्यहरु तोकै मुल्याङ्कन गर्ने कार्य भएको देखिएन ।
- वडा कार्यालयमा रहेका जिन्सी सामान सहितको अभिलेख देखिने गरी पालिकाको मूल जिन्सी खाता अध्यावधिक गरेको पाईएन ।
- पालिकाले जिन्सी सामानको एकीकृत विवरण तथा सहायक जिन्सी खाता अध्यावधिक नगरी वडा कार्यालय तथा विभिन्न संघ संस्थालाई वितरण गरेको पाईयो ।
- जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख भए अनुसार विभिन्न मालसामान मर्मत तथा लिलाम गर्नु पर्नेमा गरेको पाईएन ।
- ठेक्काहरुको विस्तृत विवरण देखिने गरी ठेक्का अभिलेख खाता र कन्टिन्जेन्सी खाता राखेको पाईएन ।
- स्थानीय तहले निर्माण व्यवसायी तथा उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य गराएकोमा निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने सामानको गुणस्तर परीक्षण गरेको पाइएन ।
- पालिकाले आयोजना कार्यक्रम छनौट गर्दा उपभोक्ता समितिको तर्फबाट नगद लागत सहभागिता जुट्ने आयोजनालाई प्राथमिकता दिनुपर्नेमा सो नगरेको र लागत सहभागिता सहितका लागत अनुमान तयार गरेको देखिएन ।
- सञ्चालित योजनाको सूचना पाटीमा आय—व्यय, अपेक्षित र वास्तविक लाभका साथै उपभोक्ताको योगदान र कार्यसम्पादन लगायतका विषयमा स्पष्ट गरी सरोकारवाला सहितको सार्वजनिक सुनुवाई र सार्वजनिक परीक्षणलाई अनिवार्य गर्नु गराउनुपर्नेमा अधिकांशतः पालना भएको पाईएन ।
- कुनै रकमको भुक्तानी दिँदा रित पुगेको वा नपुगेको जाँच गरी रसिद विल भर्पाइहरुमा सिलसिलेवार नम्बर राखि कार्यालय प्रमुखले तोकिएको कर्मचारीले भुक्तानी भएको जनाउने छाप समेत लगाई दस्तखत गरी प्रमाणित गर्नुपर्नेमा सो अनुसार गरेको पाईएन ।
- स्थानीय तहले निर्माण व्यवसायी तथा उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य गराएकोमा निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने सामानको गुणस्तर परीक्षण गरेको पाइएन ।
- पालिकाले आयोजना तथा कार्यक्रम छनौट गर्दा उपभोक्ता समितिको तर्फबाट नगद लागत सहभागिता जुट्ने आयोजनालाई प्राथमिकता दिनुपर्नेमा सो नगरेको र लागत सहभागिता सहितका लागत अनुमान तयार गरेको देखिएन ।
- सञ्चालित योजनाको सूचना पाटीमा आय—व्यय, अपेक्षित र वास्तविक लाभका साथै उपभोक्ताको योगदान र कार्यसम्पादन लगायतका विषयमा स्पष्ट गरी सरोकारवाला सहितको सार्वजनिक सुनुवाई र सार्वजनिक परीक्षणलाई अनिवार्य गर्नु गराउनु पर्नेमा अधिकांशतः पालना भएको पाईएन ।
- वातावरणको संरक्षणको एकिकृत दिर्घकालीन योजना तयार गरेको पाइएन । शहरीकरण भैरहेका स्थानलाई मध्यनजर राख्दै फोहोरमैला ब्यवस्थापन स्थल पहिचान एवं कार्ययोजना तयार गरेको पाईएन ।
- आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व सम्बन्धी नियमावली, २०७७ को नियम ३५ बमोजिम प्रत्येक कार्यालयले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ३ महिना भित्र वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी मन्त्रालय, विभाग, कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयमा पठाउनु पर्ने ब्यवस्था रहेकोमा वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरेको छैन । नियमको पालना गरी वार्षिक प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्दछ ।

- निर्माण कार्यको लागत अनुमान तयार गरेको जनाएकोमा केही निर्माण कार्यको श्रेस्तासँग लागत अनुमान तथा दर विश्लेषण साथमा संलग्न गरेको पाईएन ।
 - अनुगमन मुल्यांकन शिर्षकमा गरेको खर्चको भ्रमण प्रतिवेदन पेश भएको छैन ।
- तसर्थ पालिकाले आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई तोकीए बमोजिम प्रभावकारी र विश्वाशनीय बनाइ सेवा प्रवाह सुदृढ बनाउने तर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

सहकारी नियमन- सहकारी ऐन, २०७४ को दफा ७३ अनुसार मासिक, चौमासिक, वार्षिक प्रतिवेदन बुझाउनु पर्ने र सहकारी नियमावली, २०७५ को नियम २८(४), सहकारी संस्थाहरूको सुपरीवेक्षण, निरीक्षण तथा अनुगमन निर्देशिका, २०७८ को दफा ३ मा मासिक प्रतिवेदन प्रत्येक महिना ७ गते भित्र एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) दाखिला गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र रहेका सहकारी संस्थाको विवरण मध्ये १६ वटा सहकारी संस्था रहेको विवरण पेश गरेको छ । पालिका भित्रका सहकारी संस्थाहरूले एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) बाट विवरण दाखिला गरेको पाइएन । त्यसैगरी पालिकाबाट अनुगमन निरीक्षण समेत भएको पाइएन । जसले गर्दा सहकारीको सञ्चालन अवस्था बारे अध्ययन गर्न सकिएन । तसर्थ ऐन, नियमावली र निर्देशिका अनुसार प्रणालीमा विवरण दाखिला गर्न लगाई सोको प्रभावकारी अनुगमन गर्नु पर्दछ ।

योजना तर्जुमा, बजेट तथा कार्यक्रम

बजेट सिमा निर्धारण समिति - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६(१) बमोजिम पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय, राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकम, अनुदान, ऋण र अन्य आयको प्रक्षेपण तथा सोको सन्तुलित वितरणको खाका र बजेट सीमा निर्धारण गर्न ७ सदस्यीय स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति गठनको व्यवस्था छ । उक्त समितिले आयको प्रक्षेपण, साधनको सन्तुलित वितरणको खाका, बजेटको कूल सीमा, बजेटको क्षेत्रगत सीमा निर्धारण, बजेट तथा कार्यक्रमको प्रथमिकीकरण, विषयक्षेत्रगत बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन तय गर्नुपर्ने जस्ता कार्यहरू फाल्गुन महिनाभित्र सम्पन्न गरिसक्नुपर्ने र बजेट प्रक्षेपण गर्दा बजेट वर्षपछिको थप दुई वर्षको समेत प्रक्षेपण तयार गर्नुका साथै तयार भएको आगामी आर्थिक वर्षको बजेट सीमा प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतले चैत्र १५ गतेभित्र पालिकाका विषयगत शाखा तथा वडा समितिलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने कानुनी व्यवस्था रहेकोमा पालिकाले समितिको गठन गरेको छैन । ऐनमा व्यवस्था भए अनुसार बजेट सीमालगायत क्षेत्रगत विषय समेटी बजेट प्रक्षेपण सम्बन्धी नियम तथा कार्यविधि तर्जुमा एवं सोको पालनामा सम्बन्धित पदाधिकारीको ध्यान जानुपर्दछ ।

बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६७(१) मा ४ सदस्यीय बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति गठन गरी आगामी वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, बजेट तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषय क्षेत्रगत कार्यक्रम, योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदिई आपसी तादाम्यता तथा परिपूरकता कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था अनुसार समिति गठन गरेको भएता पनि आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा

कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, कार्यक्रमबीच परिपूरकता कायम गरेको समेत नदेखिएकाले बजेट तर्जुमा गर्दा ऐनमा भएको व्यवस्थाको परिपालनामा ध्यान दिनुपर्दछ।

बजेट पेश, पारित र अख्तियारी - स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको राजश्व र व्ययको अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार १० गते भित्र पेश गर्ने र यसरी पेश भएको बजेट छलफल गरी असार मसान्तभित्र सभाबाट पारित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। सोही ऐनको दफा ७३ मा सभाबाट बजेट स्वीकृत भएको ७ दिनभित्र स्थानीय तहका प्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यस स्थानीय तहमा गाउँपालिका उपाध्यक्षले २०८०।०३।१० गते रु. ६० करोड ७५ लाख ०२ हजारको बजेट सभा समक्ष पेश गरेकोमा २०८०।०३।३० मा पारित भएको छ। यसैगरी स्थानीय तहका प्रमुखले २०८०।०४।०७ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरेको देखिन्छ। कानूनले तोकेको समयमा आय र व्ययको अनुमान पेश गरी पारित गर्ने र अख्तियारी दिनेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

क्षेत्रगत बजेट र खर्च - स्थानीय तहको एकीकृत, समानुपातिक र दिगो विकासका क्षेत्रगत रूपमा समानुपातिक बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ। यस पालिकाको २०८०।०८१ को क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति देहायअनुसार रहेको देखिन्छ।

मुख्य क्षेत्र	वार्षिक वजेट	खर्च रकम	कुल खर्च मध्ये प्रतिशत
आर्थिक विकास	२२,५७,१८,१२६।००	२,५६,८७,३४७।००	५।१४%
पूर्वाधार विकास क्षेत्र	१३,६७,६७,४५५।००	९,८३,३१,१४२।००	१९।७१%
सामाजिक क्षेत्र	२५,८७,७१,०८६।००	२२,५७,१८,१२६।००	४५।२४%
संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन	१,२२,९०,६८४।००	३१,२६,३१७।००	०।६३%
अन्य कार्य सञ्चालन तथा प्रशासनिक खर्च	१६,९९,७६,११४।००	१४,६१,६२,९४७।००	२९।२८%
जम्मा	६०,७५,०२,४५८।००	४९,९०,२५,८७९।००	१००।००%

उपरोक्त विवरण अनुसार आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को कूल खर्च मध्ये सबैभन्दा बढी सामाजिक क्षेत्र ८७.२२ प्रतिशत र सबै भन्दा घटी संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन २५.४४ प्रतिशत खर्च भएको छ। मध्यमकालिन खर्च संरचना तयार गरी दिगो विकासका स्थानीय लक्ष्य, गन्तव्य र सूचकहरु निर्धारण गरी सोही आधारमा बजेट सांकेतिकरण गरी स्थानीय आवधिक योजनाका नीति कार्यनव्यन हुने गरी बजेट व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ।

त्रैमासिक खर्च - आर्थिक कार्यविधि वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५ मा बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने प्रत्येक कार्यालयले अनूसूचि २ बमोजिम ढाँचामा त्रैमासिक प्रगति विवरण बनाई पेश गर्नुपर्ने र नियम ३६ मा बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन प्रगति समिक्षा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार त्रैमासिक खर्चको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

बजेट उपशि र्षक	कुल खर्च	त्रैमासिक खर्च				
		प्रथम	दोस्रो	तेश्रो	चौथो	आषाढ
		त्रैमासिक	त्रैमासिक	त्रैमासिक	त्रैमासिक	महिना
पूँजिग त खर्चत र्फ	१२,२१,६१,३ ४५.००	३४,०५,१० ३१००	७८,३७,६१ ४१००	२,०८,७७,६९ ०१००	९,००,४०,९३ ८१००	७,२०,६८,७१ ६१००
प्रतिश त		२।८	६।४१	१७।०९	७३।७०	५८।९९

पालिकाको कुल पूँजिगत खर्च रु१२ करोड २१ लाख ६१ हजार रहेकोमा जसको ७३ प्रतिशत अर्थात ९ करोड ४० हजार अन्तिम त्रैमासिकमा खर्च भएको छ जसमा असार महिनामा मात्र रु ७ करोड २० लाख ६८ हजारको खर्च भएको देखिन्छ । यसरी आर्थिक वर्षको अन्तमा ठूलो रकम खर्च गर्दा अनुगमन निरीक्षणमा कमी हुने, वर्षान्तमा हतारमा काम गराउदा कामको गुणस्तरमा असर पर्ने जस्ता समस्या हुने भएकोले स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार सन्तुलित खर्च हुने गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनुपर्दछ ।

खर्च विश्लेषण: पालिकाले यस वर्ष आफ्नो आम्दानीमा आन्तरिक आयबाट रु ६५,७१,६८५।७३ राजस्व बाँडफाँडबाट रु ८८,५७,५३,३५१।७१ र अनुदानबाट रु. ३९,८४,३०,६१५।०० समेत गरी कुल जम्मा रु ४९,०७,५५,६५२।४४ आम्दानी भएकोमा चालु तर्फ रु. ३७,६८,६४,५३४।०० र पूँजिगत तर्फ रु. १२,२१,६१,३४५।०० गरी रु. ४९,९०,२५,८७९।०० खर्च भएको छ । खर्च मध्ये आन्तरिक आयको हिस्सा १।३१ प्रतिशत रहेको छ । यसवर्ष पदाधिकारी सुबिधामा रु. ७७,७९,०००।०० खर्च भएको छ जुन आन्तरिक आयको आयको १।१८ गुणा बढी रहेको छ । पालिकालाई प्राप्त भएको सबै अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकमबाट ७६।७९ प्रतिशत चालु र २३।२१ प्रतिशत मात्र पूँजिगत निर्माणमा खर्च भएको देखिन्छ । यसबाट पालिकाहरुले विकास निर्माण प्रयोजनमा न्युन खर्च गरेको प्रशासनिक प्रयोजनमा बढि खर्च भएको देखिन्छ । प्रशासनिक खर्च नियन्त्रण गर्दै प्राप्त अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकम अधिकरूपमा विकास निर्माण प्रयोजनमा परिचालन गरिनुपर्दछ ।

मध्यकालीन खर्च संरचना: अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ मा स्थानीय तहले सार्वजनिक खर्चको विवरण तयार गर्दा आगामी तीन आर्थिक वर्षमा हुने खर्चको प्रक्षेपण सहित देहायको विवरण सहित मध्यकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। सार्वजनिक खर्चको अनुमानित विवरण तयार गर्दा मध्यकालीन खर्च संरचना समेत तयार गर्नुपर्दछ। (क) प्रस्तावित योजनाको उद्देश्य, (ख) प्रस्तावित योजनाको लागि सम्भाव्यता अध्ययन गर्न वा खर्च छुट्याउन आवश्यकताको पुष्ट्याई, (ग) प्रस्तावित योजना कार्यान्वयन हुनसक्ने आर्थिक वर्ष र त्यस पछिका दुई आर्थिक वर्षमा प्राप्त हुन सक्ने प्रतिफल र उपलब्धि, (घ) प्रस्तावित योजना लागू गर्न आवश्यक पर्ने खर्चको विवरण, (ङ) खर्च व्यहोर्ने स्रोत र खर्च गरिएको रकमबाट प्राप्त हुन सक्ने प्रतिफल र उपलब्धिको प्रक्षेपण, (च) प्रस्तावित योजनाको मध्यम अवधिको खर्च को रणनीति र त्यसको वार्षिक खर्चसँगको तादात्म्यता, (छ) सञ्चालित योजना भए गत आर्थिक वर्षमा छुट्याइएको खर्च अनुसार लक्ष्य हासिल भए नभएको यथार्थ विवरण ।

आवधिक योजना - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ बमोजिम पालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रको विकासका लागि आवधिक योजना बनाई लागू गर्नेमा यस पालिकाले आवधिक योजना तयार गरेको छैन । आवधिक योजना नहुँदा पालिकाले वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तयार गर्दा आवधिक योजनाका दीर्घकालीन विषयलाई भन्दा सालवसाली विषयहरूलाई समावेश गरेको देखिन्छ । स्थानीय तहको समग्र विकासका लागि आवधिक योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।

योजना र कार्यान्वयन— स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ बमोजिम स्थानीय तहले योजना बनाउँदा सहभागितमूलक, उत्पादनमूलक र प्रतिफल प्राप्त योजना छनौट गरी प्राथमिकिकरण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। साथै योजना बनाउँदा मध्यम तथा दीर्घकालीन प्रकृतिका आयोजनाहरूको सूची समेत तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले योजना छनौट गर्दा ऐनमा भएको व्यवस्था अनुरूप दीर्घकालीन प्रकृतिका ठुला योजना छनौट नगरी सानासाना र टुक्रे योजनामा ठुलो मात्रामा बजेट छुट्याएको अवस्था छ। साना तथा टुक्रे योजनामा बजेट विनियोजन गर्दा दीर्घकालीन उपलब्धी नहुँने हुँदा यस्ता कार्यमा नियन्त्रण गरी ठुला योजना छनौटलाई प्राथमिकतामा राखिनुपर्दछ । यस वर्ष उपभोक्ता समितिमार्फत भएका कामका योजनाहरू देहायअनुसार छन्:

क्र.सं.	विवरण	योजना संख्या
१	रु १ लाखभन्दा कमको योजना	८
२	रु एक लाख देखि पाँच लाख सम्मका योजना	७५
३	रु ५ लाखदेखि १० लाख सम्मका योजना	३१
४	दश लाख देखि २० लाख सम्मका योजना	१८
५	२० लाख बढीका योजना	१६
	जम्मा	१४८

भुक्तानी बाँकी - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायीत्व नियमावली २०७७ को नियम ३९ (२) मा कार्यालयले चालु आर्थिक वर्षको बजेटले नखाम्ने र बढी खर्च हुने गरी दायीत्व सिर्जना गर्न नहुने उल्लेख छ। त्यस्तै सोही नियमावलीको नियम ३९(१३) मा चालु वर्षको बजेटले नखामेको खर्च व्यहोर्नुपर्ने उचित आधार र पर्याप्त कारण भएमा सम्बन्धित कार्यालयले विल भरपाई बमोजिमको रकम आगामी वर्षमा भुक्तानी दिने गरी महालेखापरीक्षकबाट स्विकृत ढाँचामा भुक्तानी दिन बाँकीको विवरण तयार गरी आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ७ दिनभित्र कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट स्विकृत गराई राख्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले आ ब २०७९।८० को बाँकी भुक्तानी शिर्षकमा १,२२,०६,०००।०० बजेट व्यवस्था गरेकोमा सो मध्ये रु १,११,२२,८८१।०० खर्च गरेको छ। पालिकाले अधिल्लो वर्षको भुक्तानी गर्नुपर्ने रकमको भुक्तानी बाँकीको विस्तृत विवरण तथा फाँटवारी तयार गरी भुक्तानी विवरण नियमानुसार प्रमाणित गराएर मात्र अधिल्लो वर्षको दायीत्वको भुक्तानी दिने व्यवस्था हुनु पर्दछ।

सोही नियमावलीको नियम ३९ को उपनियम (१५) बमोजिम दायित्व सिर्जना भई भुक्तानी दिन बाँकीको विवरणमा समावेश भएको खर्च रकममध्ये खर्चको भुक्तानी दिन बाँकी रहेमा चालु आर्थिक वर्षको सम्बन्धित बजेट रकमबाट भुक्तानी दिन पुग्ने देखिएमा सम्बन्धित कार्यालयले (क) तलब (स्वीकृत दरबन्दीको), (ख) महङ्गी भत्ता र स्थानीय भत्ता, (ग) सरुवा भ्रमण खर्च, (घ) घरभाडा, (ङ) पोशाक, खाद्यान्न, औषधि उपचार, विरामी र बन्दीको सिधा (च) सेवा निवृत्त सुविधा, (छ) स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रममा समावेश भएको कुनै व्यक्ति, फर्म, संस्था वा कम्पनीसँग भएको सम्झौता बमोजिमको रकम भुक्तानी दिनसक्ने उल्लेख छ। कार्यालयले गत वर्षको भुक्तानी दिन बाँकी रकम रु १,११,२२,८८१। मध्ये अधिकांस रकम चालु प्रकृतिको भ्रमण भत्ता, ईन्धन खर्च, विविध खाना खाजा खर्च, वडा संचालन खर्च लगायत चालु प्रकृतिको तथा वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम बाहेकका क्रियाकलापको खर्च भुक्तानी गरेको नियमसम्मत मात्र सकिदैन। कार्यालयले रकम खर्च गर्दा बजेट र कार्यक्रमको सिमाभित्र रहि खर्च गर्नुपर्दछ।

कानून निर्माण एवं कार्यान्वयन

कानून र सञ्चालन स्थिति: स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहहरूले आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन तथा सोको अधिनमा रही नियम निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउन सक्ने व्यवस्था छ। यस पालिकाले हालसम्म ३० वटा ऐन, २४ वटा कार्यविधि, गरी ५४ कानून निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ।

न्यायिक समिति:

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ४६ देखि ५३ सम्म अधिकार क्षेत्र तथा न्याय सम्पादन प्रक्रियाको व्यवस्था गरेको छ। समितिमा परेको उजुरीमध्ये मेलमिलाप प्रकृतिका आधारमा विवाद दर्ता भएको ३ महिनाभित्र टुङ्गो लगाउने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार गतवर्ष फछ्छ्यौट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउन बाकी नरहेको र यो वर्ष १० मुद्दा दर्ता भएकोमा ८ वटा फछ्छ्यौट भई २

बाँकी देखिन्छ । न्याय सम्पादन प्रक्रियालाई ऐनले तोकेको म्यादभित्र फछ्यौट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउनुपर्दछ ।

सेवा प्रवाह:

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को परिच्छेद ३ मा पालिका तथा वडा कार्यालयको काम कर्तव्य र अधिकारको व्यवस्था छ । पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार यस वर्ष देहाय अनुसारको सेवा प्रवाह गरेको देखियो । पालिकाले सम्बन्ध विच्छेद, बसाईसराई, पञ्जीकरण दर्ता तथा सिफारिस पारिवारिक लगतको अभिलेख आदिको सम्बन्धमा अभिलेख राखेको छैन भने स्थानीय तथ्यांक सम्बन्धी नीति कानून तथा मापदण्ड समेत बनाएको छैन । ऐन बमोजिम कानून बनाई सोको अभिलेख व्यवस्थित गर्नुपर्दछ ।

क्र स	विवरण	सिफारिस भएको संख्या
१	स्वीकृत घरनक्सा दर्ता पास	०
२	जन्मदर्ता	८०७
३	मृत्युदर्ता	१०६
४	बसाईसराई दर्ता	४५
५	विवाह दर्ता	१३१
६	सम्बन्धविच्छेद दर्ता	१
७	पूर्वाधार विकास सडक निर्माण	०
८	कालोपत्रे सडक निर्माण	०
९	कालोपत्रे सडक मर्मत	०
१०	ग्राभेल सडक निर्माण	०
११	ग्राभेल सडक मर्मत	२

सम्पत्ति उपयोग र संरक्षण

सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गा संरक्षण, उपयोग तथा हक हस्तान्तरण - स्थानीय सरकार सञ्चाधल ऐन, २०७४ को दफा ९७ मा गाउँपालिका तथा पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सरकारी सामुदायिक तथा सार्वजनिक सम्पत्तिको रेखदेख, मर्मत सम्भार र संरक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस सम्बन्धमा निम्नानुसार देखिएको छ: स्थानीय सरकार सञ्चागलन ऐन, २०७४ को दफा ९७, मा सरकारी जग्गा दर्ता तथा लिजमा उपलब्ध गराउने कार्यनीति, २०७१, वन क्षेत्रको जग्गा प्रयोगको सन्दर्भमा प्रचलित वन कानून अनुसार राष्ट्रिय प्राथमिकता प्राप्त आयोजनाको लागि नेपाल सरकारको निर्णय र स्थानीय तहले निजी जग्गा प्राप्ति गर्नुपरेमा जग्गा प्राप्ति ऐन, २०३४ अनुसार स्थानीय तहले सरकारी जग्गा संरक्षण, सरकारी जग्गा दर्ता तथा लिजमा लिने, वन क्षेत्रको जग्गा प्रयोग गर्ने तथा निजी जग्गा प्राप्ति गर्ने व्यवस्था छ । उपर्युक्त कानुनी व्यवस्था बाहेक अन्य प्रकृयाबाट गरिने सरकारी सम्पत्तिको हक हस्तान्तरण बेचबिखन, वितरण र उपयोग जस्ता निर्णय कार्य प्रचलित कानून विपरित हुने र उल्लेखित प्रकृया बेगरको निर्णय कार्यान्वयन नगर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार एवं संरक्षण गरेको अभिलेख राखेको पाइएन । पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सम्पत्तिको रेखदेख मर्मत सम्भार एवं संरक्षण गर्नु/गराउनु र अभिलेख राख्नु पर्दछ ।

सम्पत्ति लेखांकनः गाउँपालीका र अन्तर्गतका वडाको स्वामित्वमा रहेको भवन, जग्गा, सवारी साधन, फर्निचर, विद्युतीय सामान लगायतका सम्पत्तिको मूल्यांकन समेत देखिने गरी अभिलेख अद्यावधिक गरेको छैन । विगतका सरकारी कार्यालय साविक गाउँपालिकामा समायोजन भै आएका भौतिक सम्पत्तिहरू गाउँपालीकाको एकिकृत जिन्सी खातामा अभिलेख राखेको छैन जसले गर्दा गाउँपालीकाको यथार्थ सम्पत्तिको अवस्था मुल्याङ्कन गर्न सकिएन । कूल मूल्य खुल्नेगरी स्वामित्वमा रहेका सम्पत्तिको अद्यावधिक अभिलेख तयार गरी सम्पत्ति लेखांकनलाई सुदृढ गर्नुपर्ने देखिएको छ ।

- पालिकाको जिन्सी मौज्जातको संक्षिप्त वार्षिक विवरण म ले प फा नं ४१३ मा खर्च नहुने प्रकृतिका देहाय जिन्सी सामान निकास /हस्तान्तरण/ आधारमा जिन्सी खाताबाट खर्च घटाएको देखिएकोले उल्लेखित सामानहरू सम्बन्धित निकास वा हस्तान्तरण भएको कार्यालयको जिन्सी खाता PAMS मा दाखिला गरेको प्रमाण पेश नभएकोले सम्बन्धित कार्यालयको PAMS मा दाखिला भएको वा लिलाम बिक्री वा पालिकाकै सम्पत्तिमा दाखिला भएको प्रमाण पेश हुनुपर्ने रु

सि नं	बिबरण	निकास वा हस्तान्तरण भएको सामान संख्या	मुल्य
१	मोटर साइकल	७	४१,७५,१३२।४५
२	टेलिभिजन	१	६८,१४१।५९
३	डेस्कटप कम्प्युटर	४	२,४४,३७८।८०
४	ल्यापटप	७	६,१६,७२५।६५
५	प्रिन्टर	४	१,१५,५३१।४९
६	इन्भरटर	१	१,२०,०००।००
	जम्मा		५३,३९,९०९।९८

घरजग्गाको लगतः आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम बमोजिम प्रत्येक कार्यालयले कार्यालय बसेको सरकारी घर जग्गा तथा कार्यालय अन्तर्गतको सरकारी घर जग्गाको लगत महालेखा परीक्षकको कार्यालयले तोकेको ढाँचामा राख्नुपर्दछ । त्यस्तो घर जग्गा आफ्नो नाउँमा वा जिल्ला प्रशासन कार्यालय वा अन्य कुनै कार्यालयको नाउँमा मालपोत कार्यालयमा दर्ता भई जग्गाधनी प्रमाण पूर्जा प्राप्त भएको छ वा छैन बुझ्नु पर्नेछ र त्यसरी बुझ्दा दर्ता र जग्गाधनी प्रमाण पूर्जा तयार नभए कानून बमोजिम कार्यालयको नाउँमा दर्ता गराउनु पर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले गाउँपालीकाको नाउँमा रहेको तथा प्राप्त सबै जग्गाको जग्गाधनी पूर्जा बनाउनु पर्दछ भने गाउँपालिकाको संरक्षक रहेका नेपाल सरकारको जग्गाको व्यवस्थित अभिलेख राखी व्यक्तिको नाममा नामसारी तथा अतिक्रमण हुनु नदिने तर्फ गाउँपालीका जिम्मेवार हुनु पर्दछ ।

संगठन तथा कर्मचारी व्यवस्थापन

प्रशासकिय संगठन र कर्मचारी व्यवस्थापनः- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ बमोजिम स्थानीय तहको कार्यबोर्ड, राजस्व क्षमता, खर्चको आकार र स्थानीय आवश्यकता समेतलाई ध्यानमा राखी

कर्मचारी समायोजन भएपछि मात्र संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा स्थानीय तहमा संगठन संरचना कायम हुने व्यवस्था छ। पालिकामा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सहित पालिकाको कुल ४१ कर्मचारी दरबन्दी रहेकोमा २०८१।०३।३१ सम्म ३४ जना दरबन्दी स्थायी पदपूर्ति भई ७ पद रिक्त रहेको छ । लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार कार्य व्यवस्थापनका दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण मानिएका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, लेखा अधिकृत, शिक्षा अधिकृत, प्रशासन छौटौ र प्राविधिक सहितका पदहरू रिक्त रहेका छन् । दरबन्दी बमोजिम जनशक्तिको पूर्णता नहुँदा विषयगत कार्यक्रम सञ्चालन, सेवा प्रवाह तथा पालिकाको समग्र कार्य सम्पादनमा असर परेको स्थिति छ। तसर्थ रिक्त पदहरू यथाशक्य छिटो पूर्ति गरी सेवा प्रवाह प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ ।

कर्मचारी कल्याण कोष– स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९१ बमोजिम स्थानीय तहले स्थानीय सेवाका आफ्नो दरबन्दीमा कार्यरत प्रत्येक कर्मचारीले खाईपाई आएको मासिक तलबबाट १० प्रतिशत रकम कट्टा गरी सो रकम बराबरले हुन आउने रकम थप गरी जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । उक्त कोषको सञ्चालन सम्बन्धी पालिकाबाट कानून बनाउनु पर्नेमा कुनै ऐन कानूनको व्यवस्था भएको देखिएन । कोषको सञ्चालन सम्बन्धी कानूनको व्यवस्था गरी कर्मचारीले खाईपाई आएको मासिक तलबबाट १० प्रतिशत रकम कट्टा गरी सो रकम बराबरले हुन आउने रकम थप गरी जम्मा गर्नुपर्दछ ।

तलबी प्रतिवेदन: निजामती सेवा ऐन २०४९, स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३ तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, शिक्षा ऐन, २०२८ मा तलबी प्रतिवेदन पारित गराएर मात्र तलब खर्च लेख्नु पर्ने उल्लेख छ । पालिकाले यो वर्ष तलबी प्रतिवेदन पारित नगराई सङ्घीय सरकारबाट हस्तान्तरित चालु अन्तर्गत स्वास्थ्य तर्फ कर्मचारीको रु.३,०८,७०,४२७।०० र पालिकाका कर्मचारीको रु.२,७६,०६,३९२।०० समेत रु. ५,८४,७६,८१९।०० खर्च लेखेको छ । तलबी प्रतिवेदन पारित नगरी खर्च लेख्दा पाउने भन्दा बढी तलब भत्ता ग्रेड भुक्तानी हुन सक्ने तथा लेखापरीक्षणको क्रममा भुक्तानीको तुलना गर्न नसकिने भएकोले तलबी प्रतिवेदन पारित गराएर तलब भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्दछ ।

करार कर्मचारी व्यवस्था–स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ (८) मा नगर प्रहरी, सवारी चालक, सयस, कार्यालय सहयोगी, बगैँचे, प्लम्बर, ईलेक्ट्रिसियन, चौकीदार माली र सरसफाइ सम्बन्धी लगायतका पद तथा सेवामा बाहेक करारमा नियुक्त गर्न पाइने व्यवस्था छैन । पालिकाले उल्लेखित पदहरूमा बाहेक देहायका विभिन्न पदमा स्वीकृत दरबन्दी भन्दा बढी कर्मचारी करारमा नियुक्त गरी तलब भत्ता बाफत रु १६,५३,३५३।०० भुक्तानी गरेको पाइयो । ऐनको व्यवस्था विपरीत कर्मचारी नियुक्त गरी भुक्तानी गर्ने कार्य नियमसम्मत नदेखिएको रु

क्र.स.	विवरण	रकम रु
१.	विपत संयोजक	४,५९,४९०।००
२.	सदस्य सचिव	७,५०,३७३।००
३.	रेडियोग्राफर	४,५९,४९०।००
	जम्मा	१६,५३,३५३।००

पालिका स्वयंमसेवक शिक्षक-अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा ९ मा स्थानीय तहलाई स्वीकृत दरबन्दी भित्रका विद्यालय शिक्षक , कर्मचारी , तलब भत्ता वापत सशर्त अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था छ । पालिकाले राजश्व बाँडफाटबाट कानुन निर्माण नगरी बजेट मार्फत पालिका अनुदान शिक्षक वा पालिका करार स्वयंमसेवक शिक्षकको व्यवस्था गरी स्वीकृत दरबन्दीभित्र नपरेका एवं विद्यालयले गत विगतदेखि नै आन्तरिक स्रोतबाट तलब भत्ता व्यहोरेका शिक्षक, शिक्षिकालाई यस वर्ष रु ६८,८९,८२९।०० पारिश्रमिक भुक्तानी गरेको छ । उल्लेखित ऐनको व्यवस्था विपरीत पालिकाले विद्यालय समायोजन तथा शिक्षक दरबन्दी मिलान नगरी र शिक्षक विद्यार्थी अनुपात समेत बिश्लेषण नगरी पालिका स्वयंमसेवक शिक्षक व्यवस्था गरी पारिश्रमिक भुक्तानी दिने व्यवस्था उपयुक्त देखिदैन ।

गो .भौ. नं. र मिति	विवरण	भुक्तानी रकम रु.
५।२०८०/०६/२४	१५ विद्यालयका २२ जना शिक्षक समेतलाई पारिश्रमिक भुक्तानी	१४,९३,५००.००
२४।२०८०/११/२४	१५ विद्यालयका २२ जना शिक्षक समेतलाई पारिश्रमिक भुक्तानी	१७,६१,८९६।००
३९।२०८१/०२/१६	१५ विद्यालयका २२ जना शिक्षक समेतलाई पारिश्रमिक भुक्तानी	१८,०८,८००।००
५२।२०८१/०३/१९	१५ विद्यालयका २२ जना शिक्षक समेतलाई पारिश्रमिक भुक्तानी	१८,२५,६३३।००

विविध

खाना तथा विविध खर्च:

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ बमोजिम व्ययको बजेट अनुमान आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही औचित्यताको आधारमा विविध खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । साथै म.ले.नि.का को प्रकाशित एकिकृत आर्थिक संकेत तथा वर्गीकरण र व्याख्या २०७४ अनुसार विविध खर्च शिर्षकबाट बार्षिक कार्यक्रममा स्वीकृत भएका मनोरञ्जन, प्रदर्शन, चियापान र भोजहरू सम्बन्धी खर्च, कार्यालय सुरक्षा सम्बन्धी आवश्यक खर्च, प्रतिनिधि मण्डलको स्वागत खर्च र अतिथि सत्कार खर्च र अन्य कुनै खर्च शिर्षकमा नपरेका खर्च नियमानुसार गरी विविध खर्च भुक्तानी गर्ने व्यवस्था छ । पालिकाको विविध खर्च शिर्षकमा रु ७,९९,६६७।०० र सभा सञ्चालन खर्चमा रु ८,७९,८४०।०० गरी जम्मा रु १६,७९,५०७।०० खर्च गरेको छ । उक्त खर्चमा होटलको बिलमात्र पेश हुने गरेको र बिलमा खाजा, खाना, नास्ता लगायत समावेश हुने गरेको छ । खर्च संकेतको वर्गीकरणमा उल्लेख भए अनुसार खर्च पुष्टि हुने प्रमाण कागजात संलग्न नगरी होटल बिलमात्र राखेको साथै खाजा खर्चको मापदण्ड समेत लागु गरेको देखिदैन । यस्ता खर्चका प्रत्येक बिलमा खर्चको मापदण्ड समेत विचार गरी कुन कार्यक्रम वा समारोहमा के कति खर्च भएको हो पुष्टि हुने उपस्थिति लगायतका प्रमाण पेश गर्नुपर्दछ । औचित्य पुष्टि नहुने खर्चलाई नियमित मान्न सकिदैन । प्रत्येक खर्चको औचित्य पुष्टि हुने प्रमाण कागजात पेश गरि यस्तो खर्चमा नियन्त्रण तथा मितव्ययिता ल्याउनुपर्दछ । यस सम्बन्धि केही उदाहरण निम्न छन ।

गो भौ नं मिति	विवरण	रकम
---------------	-------	-----

६३५।२०८१/०३/२४	चिया नास्ता बापत न्यु वानियाँ होटल एण्ड लजलाई भुक्तानी	६७,०००।००
४२०।२०८१/०२/२३	चिया नास्ता बापत गाउंले डोको कोशेली घर लाई भुक्तानी	६०,१००।००
५३३।२०८१/०३/१९	चिया नास्ता बापत न्यु सुन्दर होटल एण्ड किरानापसल लाई भुक्तानी	३६,०३५.००
६०५।२०८१/०३/२३	सिमरन स्टोर्सलाई भुक्तानी	५४,२४०।००

कार्यालय सञ्चालन खर्च

आन्तरिक आय र प्रशासनिक खर्चको अनुपात: स्थानीय संचितकोष व्यवस्थापन प्रणालीको आय व्यायको विवरण अनुसार यो वर्ष गाउँपालिकाको कूल आन्तरिक आय रु. ६५,७१,६८५।७३ देखिन्छ भने प्रशासनिक (चालु) खर्च रु. ३७,६८,६४,५३४।०० रहेको छ । यसरी आन्तरिक आय र प्रशासनिक (चालु) खर्च बीचको अनुपात अर्थात प्रशासनिक खर्च आन्तरिक आयको तुलनामा ५७।३४ गुना बढी रहेको छ । साथै गाउँपालिकाको यो वर्षको कुल जम्मा खर्च रु ४९,९०,२५,८७९।०० रहेकोले उक्त खर्च आन्तरिक आयको ७५।९३ गुणा बढी रहेको छ । नेपालको संविधान २०७२ ले स्थानीय निकायलाई आर्थिक रूपले समेत पूर्ण आत्मनिर्भर हुने अभिप्रायवाट आर्थिक अधिकार समेत उपलब्ध गराइ स्थानीय सरकारको रूपमा स्वायत्ता प्रदान गरेको छ। सोही बमोजिम गाउँपालिकाले संविधान तथा कानून अनुसार हस्तान्तरण भएको कार्यजिम्मेवारी र जवाफदेहिलाई कुशलता पूर्वक निर्वाह गर्न आन्तरिक स्रोत साधनको परिचालनमा ध्यान दिनु पर्दछ। यसको लागि कानून बमोजिम अधिकार प्राप्त क्षेत्र र विषयका करको आधारको खोजी गर्दै सेवाको आधुनिकीकरण तथा नयाँ सेवाको विस्तारबाट सेवा शूलक आर्जनमा विशेष जोड दिनुपर्दछ।

खरिद योजना तथा इकाई: सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ६ मा सार्वजनिक निकायले तोकिएको सीमा भन्दा बढि रकमको खरीद गर्दा तोकिए बमोजिम खरिदको गुरुयोजना र बार्षिक खरीद योजना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । त्यस्तै सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ को दफा ७(३) मा कार्यालयका लागि एक खरिद ईकाई गठन गर्नुपर्ने उल्लेख छ । कार्यालयले यो वर्ष बार्षिक खरिद योजना तयार गरेको भएतापनि यसको कार्यान्वयन भएको छैन । वर्षभरी कुन कुन सामान कति परिमाणमा आवश्यक पर्ने, कति सामान कहिले खरीद गर्ने र त्यसको उपयुक्त खरीद प्रकृया विधि के हुने जस्ता खरिद व्यवस्थापनका महत्वपूर्ण पक्षहरू सहितको योजना कार्यान्वयन नहुदा आवश्यकता बमोजिम खरीद गर्दै गएको एवं सार्वजनिक खरीद ऐन र नियमावलीको विपरित तोकिएको सीमा नाघ्न गई खरीद नियम तथा विधी विपरित हुन गएको, खरिद प्रक्रियामा सवैलाई सहभागी हुने समान अवसर सुनिश्चितता नदेखिएकोले कार्यालयले खरिद व्यवस्थानमा विशेष ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ । त्यसैगरी खरिद इकाई गठन गरेको भएता पनि सो एकाईलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याएको पाईएन । खरिद इकाई गठन नहुँदा सोझै खरिद जस्ता विभिन्न खरिद कार्यको कमि कमजोरी हटाउने तथा मालसामान, खरिद तथा निर्माण कार्य, परामर्श सेवा र अन्य सेवाको खरिदको गुणस्तर अभिवृद्धि गरी सोसम्बन्धी जिम्मेवारी

बहन गराउन कठिन हुन्छ। तसर्थ व्यवस्थित खरिद कार्यको लागि खरिद इकाईलाई प्रभावकारी बनाउन कार्यालयले ध्यान दिनु पर्दछ ।

सौझै खरिद- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८ (२) मा प्रतिस्पर्धा सिमित हुनेगरी खरिद गर्न नहुने र खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८४ मा रु.१० लाखदेखि २० लाख रुपैयाँ सम्मको सामान सिलबन्दी दरभाउपत्र र सो भन्दा बढीको सामान बोलपत्रको माध्यमबाट खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । त्यस्तै खरिद नियमावली २०६४ को नियम ३ मा सामान खरिद गर्नु अगाडी सामानको आवश्यकता, खरिद प्याकेज , खरिद विधि लगायतको विषयको पुर्व तयारी गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री शिर्षकमा खरिद सम्बन्धी कुनै तयारी तथा खरिद योजना नबनाइ पटक पटक र कर्मचारीहरुले आफुअनुकूल बजारमा गई कुल विनियोजन भएको रु ८,००,०००।०० मध्ये रु ७,९९,१७५.०० खरिद गरेको छ । आवश्यकता पहिचान गरी ऐनको ब्यबस्था बमोजिम प्रतिस्पर्धाको माध्यमबाट खरिद गरी सरकारी खर्चमा मितव्ययिता र पारदर्शिता कायम गर्नेतर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ।

औषधि खरिद: पालिकाकालाई आवश्यक पर्ने औषधि पालिकाबाट खरिद गर्नुपर्ने र तालुक निकायबाट प्राप्त हुने परिमाण यकिन गरी वार्षिक आवश्यकताको परिणाम विवरण तयार गरी पुल सिस्टमको आधारमा आपूर्ति व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ । आपूर्ति हुने औषधी वा अन्य सामानमा उत्पादन मिति, म्याद सकिने मिति, ब्याच नं., उत्पादक कम्पनीको नाम र निःशुल्क वितरणको लागि लगायतका सूचना उल्लेख रहेको हुनुपर्दछ । यसवर्ष पालिका चालु बजेट उप शिर्षकबाट संलग्न अनुसुचि बमोजिम बोलपत्र खरिद वाहेक फर्मसँग रु १७,८५,८०३।०० को औषधि प्रतिस्पर्धा वेगर खरिद गरेको छ। आपूर्ति हुने औषधी तथा औषधिजन्य सामाग्रीमा उल्लेखित सूचना पूर्ण रूपमा रहेको छैन भने औषधिको प्रयोग र मौज्दात समेत यकिन भएन । अतः पालिकाले औषधि खपत र मौज्दातको अवस्था एकिन हुनेगरी अभिलेख राखे र प्रतिस्पर्धाको आधारमा औषधिको खरिद गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

गो भौ नं	आपूर्तिकर्ता	कार्य	खर्च रकम
५२४।२०८१।०३।१८	रारा मेडिसिन एण्ड सर्जिकल डिष्ट्रिब्युटर्स प्रा लि	औषधि खरिद	९,९९,८६८।००
३५।२०८०/१०/०५	पुरस्कार मेडिसेल्स	आधारभूत तथा आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाको लागि औषधि खरिद	७,८५,९३५।००
जम्मा			१७,८५,८०३।००

मर्मत सम्भार: सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ९६ मा सार्वजनिक निकायमा रहेको कुनै मालसामान मर्मत गर्नुपर्ने भए लागत अनुमान स्विकृत गराई मालसामानको आफ्नै वर्कसप र मर्मत केन्द्र भए

सार्वजनिक निकायले त्यस्तो मालसामानको मर्मत त्यस्तो बर्कसप वा सवारी साधन तथा मेशिनरी औजारको आधिकारीक बिक्रेताको मर्मत केन्द्रवाट गराउनुपर्ने ब्यवस्था छ । यस वर्ष पालिकाले सवारी साधन मर्मत खर्च रु १०,९९,२१४।०० खर्च लेखेको छ । यस्तो खर्चमा नियमावलीको प्रकृया बमोजिम लागत अनुमान स्विकृत गरी सवारी साधन तथा मेशिनरी औजारको आधिकारीक बिक्रेताको बर्कसप वा मर्मत केन्द्रवाट मर्मत गराएको देखिएन । खर्चमा मितव्ययीता र नियमको पालना तर्फ कार्यालयको ध्यान जानुपर्दछ ।

ईन्धन खर्च- कर्णाली प्रदेश स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७७ को दफा ३ को अनुसुचि १ मा अध्यक्षको सवारी साधनलाई मासिक ७० लिटर डिजल उपाध्यक्ष मासिक ६० लिटर डिजल र वडाध्यक्ष मासिक १५ लीटर पेट्रोल सवारी ईन्धन पाउने व्यवस्था छ । त्यस्तै अर्थ मंत्रालयवाट प्रकाशित सार्वजनिक खर्च मापदण्ड निर्देशिका, २०७७ को दफा ७.१.१६ मा ३० जनासम्म कर्मचारी दरबन्दी रहेको कार्यालयमा मासिक १०० लिटर डिजेल र ७५ लिटर पेट्रोल तथा प्रति मोटरसाईकल १० लिटर पेट्रोल खर्च लेखे व्यवस्था छ । पालिकामा १ एम्बुलेन्स, १ ब्याकहो लोडर, १४ मोटरसाइकल, ईन्धन प्रयोग गर्ने साधन रहेकोमा सो को लागी यस वर्ष ईन्धन (कार्यालय प्रयोजन) रु १२,००,०००।०० बजेट व्यवस्था गरेकोमा रु ९,६३,७७२।०० बजेट खर्च गरेको देखिन्छ । प्रचलित कानून, आफ्नो आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही औचित्यताको आधार र कार्यालयको कार्यबोझको आधार समेत एकिन गरी पदाधिकारी तथा कर्मचारीलाई सवारी साधनको लागी पाउने ईन्धन सुविधा अतिरिक्त पालिकामा रहेका हेभि इक्विमेन्ट उपकरणको प्रयोग र ईन्धन खर्चको तादम्यता मिल्ने देखिदैन । कानून तथा मापदण्ड अनुसार हुने र भएको ईन्धन खर्च बीच ठूलो रकम फरक परेको कारण यस तर्फ पालिकाको एकिन गरी मापदण्ड भित्र रहेर मात्र ईन्धन खर्च गर्नुपर्दछ । यस सम्बन्ध अन्य व्यहोराहरू निम्न अनुसार रहेका छन्:

- सवारी ईन्धन खर्च लेख्दा सम्बन्धित सवारी साधनमा खपत भएको ईन्धनको खर्चको अभिलेख PAMS राखिएको भएता पनि यसको पूर्ण रूपमा लागु गरेको पाइएन । ईन्धन खर्चको अभिलेख PAMS राखिनुपर्दछ ।
- पालिकामा रहेका टिप्पर, ब्याकहो लोडर र एम्बुलेन्स लगायत मेशिनरी उपकरण सञ्चालन उल्लेख गरी पालिकाले ईन्धन, चालक पारिश्रमिक, मर्मत वापत गरेको खर्च र सञ्चालन वापतको आयको छुट्टै अभिलेख राखेको पाईएन । एकातर्फ उक्त उपकरण सञ्चालनको पूर्ण रूपमा लगसिट राखे गरेको नपाइएकाले सवारी साधनको दुरी र खपत भएको ईन्धनको एकिन गर्न सकिएन भने अर्कोतर्फ लगानी र आय विश्लेषण समेत गर्न सकिएन । उक्त उपकरणहरू सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि तयार गरेको भएपनि सोको पूर्ण पालना भएको छैन । यसरी यन्त्र उपकरण सञ्चालन प्रभावकारी नहुदा पालिकाको सो वापत हुने आय समेत गुमेको देखिन्छ । पालिकाको उपकरणहरू मार्फत प्रदान गरिने सेवा वा सञ्चालनको आय र व्यय व्यवस्थित रूपमा पारदर्शी तवरले अभिलेख राख्नु पर्दछ । यस्ता उपकरण सञ्चालन लागत लाभ समेतको विश्लेषण गरी प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ । ।

भ्रमण अभिलेख: भ्रमण खर्च नियमावली २०६४ को नियम २१ मा भ्रमण खटिने पदाधिकारी वा कर्मचारीले भ्रमण गरेपछि सो को अभिलेख अनुसूची ६ को ढाँचामा राख्नुपर्ने तथा भ्रमणलाई विश्वसनीय बनाउन आवश्यकता अनुसार आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको थप व्यवस्था गर्नुपर्ने उल्लेख छ । नियम १९ मा जिल्ला भित्रको ठाउँको दुरीको विवरण राख्नुपर्ने उल्लेख छ । कार्यालयले यस वर्ष विषयगत शिर्षक तथा कन्टिन्जेन्सी वाहेक चालू खर्च शिर्षकबाट भ्रमण खर्च कर्मचारीले रु १५,४६,९४४।०० र भ्रमण खर्च पदाधिकारीले रु १०,८३,७९६।०० गरी जम्मा रु २६,३०,७४०।०० खर्च लेखेको छ । तर भ्रमणको उद्देश्य अनुगमन तथा भ्रमण प्रतिवेदन, भ्रमण अभिलेख दुरीको विवरण आदि राखेको छैन । जसले गर्दा अनुगमन तथा भ्रमणको सहि सदुपयोग भएको छ भन्ने आधार रहेन । दैनिक भ्रमण भत्ता भुक्तानी गर्दा भत्ताको दर, बिल, टिकट लगायत कानूनको पालना, खर्चमा मितव्ययिता र भ्रमण किफायती हुनुपर्ने विषयमा ध्यान गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

आर्थिक सहायता: स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा स्थानीय तहको रकमबाट आर्थिक सहायता, चन्दा, पुरस्कार एवं संस्थागत अनुदान वितरण गर्न पाउने व्यवस्था रहेको देखिँदैन । यस स्थानीय तहले आर्थिक सहायताको रूपमा बिल भरपाइ र वडा समितिको सिफारिसमा विभिन्न व्यक्तीलाई औषधी उपचार खर्च बाफत रकम भुक्तानी गरी खर्च लेखेको देखिन्छ । आर्थिक सहायता तथा औषधी उपचार सम्बन्धि आफ्नो अन्तरिक आम्दानी न्युन रहेको अवस्थामा वडा समितिको निर्णयको आधारमा रकम भुक्तानी गर्नु प्रभावकारी देखिँदैन । कार्यविधि मार्फत पालिकाको आफ्नो क्षमता र आन्तरिक आयका आधारमा कस्ता प्रकारका बिरामिलाई सहायता उपलब्ध गराउने भन्ने पक्षमा समेत ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ । नमुनाको छनौटका आधारमा देहायका वडाले यस सम्बन्धि केही विवरण निम्न छन:

गो भौ न र मिति	कार्यालय	विवरण	रकम रु
५६२।२०८१।०३।२१	वडा नं ८	वडा अन्तर्गतका नागरिकलाई आर्थिक साहयता	१,००,०००।००
५६०।२०८१।०३।२१	वडा नं १०	वडा अन्तर्गतका नागरिकलाई आर्थिक साहयता	१,४९,९२६।००

प्रमाणपेश गर्नुपर्ने: आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ३९(१०) अनुसार सरकारी रकम खर्च लेख्दा चेकजाँच गरी रित पुगे नपुगेको एकिन गरेरे मात्र खर्च लेख्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले देहायको खर्च लेख्दा आवश्यक सक्कल कागजात संलग्न राखि भुक्तानी दिनुपर्नेमा यथेष्ट प्रमाण नराखि बिलको अधारमा भुक्तानी दिएकोले प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु

गो.भौ.न र मिति	विवरण	रकम रु
६००।२०८१।०३।२३	बालविकास केन्द्रको लागि सामन खरिद गरेकोले सम्बन्धितलाई वितरण गरेको भरपाई पेशगर्नु पर्ने	३,००,०००।००
३१४।२०८१।०१।१६	पदाधिकारी बैठक भत्ता बाफत करकट्टी गरेको रकम राजस्व खातामा दाखिला नगरेकाले दाखिलाको प्रमाण पेशगर्नु पर्ने	२४,९००।००
३८३।२०८१।०२।१२	जिवन शाहीले मोटर साईकल मर्मत गरे बाफत भुक्तानी लीएकाले जिन्सी PAMS मा मर्मत अभिलेख प्रमाण पेश गर्नुपर्नु	१५,९००।००

	जम्मा	३,४०,८००।००
--	-------	-------------

खर्चमा मितव्ययिता: पत्रपत्रिकामा सूचना प्रकाशन गर्ने प्रयोजनार्थ छुट सम्बन्धी प्रस्ताव माग गर्न सकिने र गोरखापत्र संस्थानले सूचना प्रकाशनमा ३३ प्रतिशत सम्म छुट दिने व्यवस्था छ। साथै अर्थ मन्त्रालयको कार्यसञ्चालन निर्देशिका २०७७मा सार्वजनिकायले प्रकाशन गर्नुपर्ने प्रतिवेदन प्रचलित कानून बमोजिम छपाई गरि पर्नेमा बाहेक छपाई नगरी त्यस्तो निकायको वेबसाइट मार्फत सार्वजनिक गर्नुपर्ने उल्लेख छ। यसरी सार्वजनिक निकायले वेबसाइट वा अनलाइन मार्फत विद्युतीय माध्यमको प्रयोग गरि सूचना प्रकाशन गर्नुपर्नेमा पालिकाले यस आर्थिक वर्षमा प्रतिस्पर्धा वेगर सिधै भुक्तानी दिइ पत्रपत्रिका, छपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च शिर्षकमा रु ४,३९,८८०।०० बजेट खर्च गरेको छ। पालिकाले सूचना तथा विज्ञापन प्रकाशन तथा प्रसारण गर्दा प्रतिस्पर्धी खरिद विधि अवलम्बन गर्नुका साथै छुट सुविधा लिई सार्वजनिक स्रोत साधनको सदुपयोगमा जोड दिनु पर्दछ।

आयकर दाखिला:- आयकर ऐन २०५८को दफा ८७, ८८, ८८क र ८९ बमोजिम कुनै रोजगार व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा प्राप्त गरेको सबै कर योग्य आय समावेश गरी ऐनको अनुसूचि १ अनुसारको दरमा कर कट्टा गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ। यस कार्यालयमा निम्न कर्मचारीहरूको वार्षिक तलव, भत्ता वाट प्राप्त हुने रकम समावेश गर्दा निम्न अनुसारको अग्रिम आयकर कट्टि रकम कम कट्टी गरेको देखिएकोले आय विवरण पेश गरेको प्रमाण वा असूल उपर गरि दाखिला गर्नु पर्ने रु.३०,४८२।००

क्र.स	नाम	वार्षिक आय रु	कर छुट रकम रु	कर योग्य आय रु	कुल करकट्टी गर्नुपर्ने रकम रु	कट्टि गरेको कर रु	घटि करकट्टी रु
१.	आनन्द बहादुर रोकाया	७,५५,०७७।००	५०,०००।००	७,०५,०७७।००	१६,५०७।००	७,०५०।००	९,४५७।००
						जम्मा	

निर्देशिका भन्दा बढी भुक्तानी:- आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ३९(१०) अनुसार सरकारी रकम खर्च लेखदा चेकजाँच गरी रित पुगे नपुगेको एकिन गरेरे मात्र खर्च लेखुपर्ने व्यवस्था छ। अर्थ मन्त्रालयको कार्य सञ्चालन निर्देशिका २०७७ को ७.१.१५ मा सबै प्रकार तालिम, गोष्ठी, सेमिनार कार्यशाला सञ्चालन सम्बन्धी खर्चको मापदण्डको सि.नं. ४ मा तालिम केन्द्र बाहेक अन्य निकायबाट सञ्चालित सबै प्रकारका तालिमका स्रोत व्यक्ति प्रशिक्षकको पारिश्रमिक साहयकस्तरको कक्षा सञ्चालन गरे बाफत गाउँपालिका स्तरमा तोकिएको दर भन्दा बढी दरले पालिकाले देहाय अनुसारका तालिममा निम्नानुसारको गो.भौ.नं बाट खर्च लेखेकाले सम्बन्धित प्रशिक्षकबाट असुल गर्नुपर्ने रु

गो.भौ.नं र मिति	विवरण	प्रशिक्षक को नाम	दिनुपर्ने भत्ता	दिएको प्रशिक्षक भत्ता	बढी भएको रकम रु

२९३।२०८०।१२।२८	बालबालिकाहरु का लागि बालशक्तिकरण कार्यक्रम तालिम सञ्चालन	डिल बहादुर थापा	२४सेसन*६०० =१४४००	२४ सेसन*१४४५ = ३४६८०	२०२८०।००
४३६।२०८१।०२।२८	किशोरीहरुको भविष्यको बाटो पहिचान	डिल बहादुर थापा	२२सेसन*६०० = १३२००	२२सेसन*८५० =१८७००	५५००।००
		पन्ना रोकाया	११सेसन*६०० =६६००	११सेसन*१२७ ५ =१४०२५	७४२५।००
४६८।२०८१।३।०७	बाल विवाह तथा घरेलु हिंसा तालिम	डिल बहादुर थापा	२२सेसन*६०० = १३२००	२२सेसन*८५० =१८७००	५५००।००
		पन्ना रोकाया	११सेसन*६०० =६६००	११सेसन*१२७ ५ =१४०२५	७४२५।००
४६३।२०८१।३।०७	विपद जोखिम न्यूनिकरण सम्बन्धि अभिमुखिकरण	डिल बहादुर थापा	८सेसन*६०० =४८००	८सेसन*८५० =६८००	२०००।००
		कुल बहादुर थापा	४सेसन*६०० =२४००	४सेसन*१७०० =६८००	४४००।००
जम्मा					५२,५३०।००

वितरणमुखी खर्च: स्थानीय शासन सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७३(६)मा स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा मितव्ययीता र प्रभावकारीता कायम गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउनुपर्ने उल्लेख छ। पालिकाले सार्वजनिक श्रोतको उपयोग गर्दा अधिकतम प्रतिफल सुनिश्चित हुने गरी खर्च गर्नुपर्नेमा समानीकरण चालुतर्फको नमुना छनौटको आधारमा देहाय बमोजिमका लोकरीइयाइ गर्ने गरी वितरणमुखी प्रयोजनमा रु.६४ लाख ३८ हजार खर्च गरेको देखिन्छ। पालिकाले यस्ता किसिमका खर्चमा नियन्त्रण गर्दै उत्पादनमुलक क्षेत्रमा खर्च गर्नुपर्दछ।

क्र.स.	विवरण	रकम
१.	उपाध्यक्ष संग महिला सशक्तिकरण आय आर्जन र आत्मनिर्भर कार्यक्रम (आय आर्जन भनिएपनि अभिमुखिकरण तालिम गोष्ठी सञ्चालन गरि भत्ता वितरण गरिएको)	३२,४९,१५७।००

२.	जनयुद्ध तथा जनआन्दोलनका सहिद तथा घाइते सहायता कार्यक्रम	७,४४,०००।००
३.	बखत स्मृति दिवश कार्यक्रम	२,००,०००।००
४.	विपद पश्चात स्थानीयस्तरको पुनस्थापना पुननिर्माण तथा विपत प्रतिकार्य अभिमुखिकरण कार्यक्रम	११,९९,७०५।००
५.	देउडा प्रतिष्ठान	३,६५,३०५।००
६.	उत्कृष्ट विषयगत शिक्षक विद्यालय तथा विद्यार्थी सम्मान कार्यक्रम	१,५०,०००।००
७.	उत्कृष्ट किसान सम्मान कार्यक्रम	२,००,८५६।००
८.	बालबालिकाहरुका लागी बालशसक्तिकरण कार्यक्रम NGO DESK	६,३६,९९०।००
९.	सहिद कपिल सरोज स्मृति युवा कल्व अनुदान	३,२९,९००।००
	जम्मा	७०,७५,९९३।००

कर्मचारी प्रोत्साहन भत्ता: अर्थमन्त्रालयको कार्यसञ्चालन निर्देशिका २०७७ को ७.१.५ मा खर्चमा मितव्ययिता कायम गर्ने सम्बन्धमा सार्वजनिक निकायमा कार्यरत पदाधिकारी वा कर्मचारीलाई प्रदान गरिदै आएको पोशाक खर्च महँगी भत्ता र स्थानीय भत्ता बाहेकका प्रोत्साहन भत्ता, अतिरिक्त समय काम गरे बापतको भत्ता जोखिम भत्ता विशेष भत्ता खाना वा खाजा खर्च लगायत कुनै प्रकारको भत्ता प्रदान गरिने छैन भन्ने स्पष्ट व्यवस्था छ । त्यस्तै नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालयद्वारा जारी सार्वजनिक खर्चलाई मितव्ययी र प्रभावकारी बनाउने मापदण्ड, २०७८ को दफा ३(२) मा सरकारी कोषबाट वितरण गरिने सबै प्रकारका भत्ता तथा सुविधाहरू दोहोरो पर्नेगरी वितरण नगरिने र बुँदा ११ मा प्रोत्साहन भत्ता, अतिरिक्त समय काम गरेको भत्ता, जोखिम भत्ता, विशेष भत्ता र खाजा खानालगायतका कुनै प्रकारका भत्ता प्रदान नगर्ने उल्लेख छ । पालिकाले संघीय सरकारको व्यवस्थासंग बाझिने गरि कर्मचारीहरुलाई प्रोत्साहन स्वरूप उपलब्ध गराउने कार्यविधि २०७५ अनुसार देहायका कर्मचारीलाई प्रोत्साहन भत्ता दिएकाले नियम सम्मत नदेखिएको रु

क्र.सं.	नाम	पद	प्रोत्साहन वाफत बार्षिक रु
१.	नन्द कृष्ण पाध्याय	प्र प्र अ	१,३३,६८८।००
२.	बासुदेव कार्की	नि. प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	२,१०,४३०।००
३.	दिपक धिताल	इन्जिनियर	२,५२,५१६।००
४.	सुदिन बुढा	लेखापाल	३,८८,२८८।००
५.	लोकेन्द्र बुढा	प्रा स	१,००,३७४.००
६.	लोकेन्द्र शाही	प्रशासन सहायक पाचौ	१,००,३७४.००
		जम्मा	९,७५,२४०।००

अनुदान:

अनुदानको प्रभावकारीता: पालिकाले यस वर्ष कृषि कार्यक्रम अन्तर्गत रु ४६,७६,२००। लाख बराबरको कृषि अनुदान वितरण गरेको छ। सरकारी अनुदान रकमको वितरण र सो को सदुपयोगको सुनिश्चितताका लागि सार्वजनिकरण एवं अनुगमन हुनु पर्दछ। सो को प्रभावकारीता मापन गर्ने संयन्त्र विकास गरी उत्पादन तथा उत्पादकत्वमा वृद्धि आए नआएको समेत मापन हुनुपर्दछ। साथै अनुदान दोहोरो (संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तह) परे नपरेको एकिन हुनुपर्दछ। कार्यालयले साना साना कार्यक्रम बनाई वितरण गरेको अनुदानको वितरण पश्चात कार्यक्रमको उद्देश्य अनुरूप अनुदानको सदुपयोग भएको हो होईन एकिन गर्न सक्ने संयन्त्रको विकास गरेको देखिदैन।

क्र.स.	अनुदान विवरण	अनुदान रकम रु
१.	कुखुरा फर्म स्थापना साझेदारी	१,२१,५४८।००
२.	कृषकहरूको माग मा आधारित तरकारी विउ खरिद कार्यक्रम	२,००,०००।००
३.	फलफुल तरकारी र अन्य अन्नवालीहरूको पकेट क्षेत्र पहिचान गरी कृषि कार्यक्रम संचालन	१६,०५,०८४।००
४.	बाखा फर्म स्थापना साझेदारी	९,५०,४०३।००
५.	भेडा बाखा फर्म स्थापना साझेदारी	५,९९,१६५।००
६.	सिकर्मी डकर्मि सुचिकार आरन सिलाइकटाइको गुणस्तर सुधार तथा औजार हस्तान्तरण	७,००,०००।००
	जम्मा	४९,७६,८६२।००

पशुपंक्षी अनुदान: पालिकाले कुखुरा फर्म स्थापना, भेडा बाखा फर्म स्थापना लगायत अनुदान अन्तर्गत विभिन्न कृषि फार्म तथा कृषकलाई पशुपंक्षी वितरण गरेको छ। तर खरिद भएका पशुपंक्षी उन्नत जातको हुनुपर्ने, अनिवार्य रूपमा स्वास्थ्य परीक्षण गराई बीमा गर्नुपर्ने र ट्यागिङ गरी पारदर्शी तवरबाट अभिलेख राख्नुपर्नेमा सो भए गरेको देखिएन। तसर्थ तोकिए बमोजिम पशुहरूको स्वास्थ्य परीक्षण, बीमा तथा ट्यागिङ समेत गरी कार्यक्रम संचालन गर्न पालिकाले ध्यान पुर्याउनु पर्दछ।

अनुगमन प्रतिवेदन: सार्वजनिक निकायबाट उपलब्ध गराईएको अनुदानको सही सदुपयोग भए नभएको एकीन गर्न अनुदान उपलब्ध गराउने निकायले समय समयमा अनुगमन गर्नुपर्दछ। उक्त अनुदान प्राप्त गर्ने संस्थाले तोकिएको कार्यविधिमा उल्लेखित शर्त बमोजिम अनुदानको सहि सदुपयोग भए नभएको र खर्च भए अनुसार नतिजा प्राप्त गरे नगरेको सम्बन्धमा पालिकाबाट अनुगमन तथा सोबाट प्राप्त उपलब्धी मापन गर्नु पर्नेमा गरेको छैन। पालिकाले यस वर्ष अनुदान वितरणको नमुना छनौट गरी परीक्षण गर्दा बाखा फर्म स्थापना साझेदारी कार्यक्रम अन्तर्गत छनौटका आधारमा ६ वटा बाखा फर्मलाई दश वटाका दरले ६० वटा बाखा वितरण गर्न गो.भौ.न.५८२।२०८१।०३।२२ बाट रु ९,००,०००।०० खर्च लेखेको छ। यस साझेदारी कार्यक्रम अन्तर्गत अनुदानग्राहि फर्महरूको साझेदारी भए वा नभएकोले एकिन हुने आधार तथा प्रमाण संलग्न नहुनुका साथै वितरित अनुदान सदुपयोग भएको एकिन हुने अनुगमन समेत नदेखिएकोले लाभग्राहि फर्महरूको साझेदारी समेत एकिन हुने गरी अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्ने रु

दोहोरो सुविधा: कर्णाली प्रदेश स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन २०७७ को अनुसूची २ अनुसार मासिक रूपमा पाउने सुविधामा गाउँपालिका उपाध्यक्षले यातायात खर्च बाफत मासिक १२०००।०० लिएको र गाउँपालिका पूजिगत खर्चको सवारी भाडा शिर्षकबाट पालिका उपाध्यक्ष सरिता रोकाया लाई गो.भौ.न.१०६।२०८१।०२।२१ बाट रु ३,२४,०००।०० र गो.भौ.न. २४०।२०८१।०२।२४ बाट रु ३०,०००।०० गरी जम्मा ३,५४,०००।०० भुक्तानी दिएकाले दोहोरो भएको सुविधा सम्बन्धीतबाट असुल गर्नुपर्ने रु १,४४,०००।००

अनुगमन खर्च: आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ३९(१०) अनुसार सरकारी रकम खर्च लेख्दा चेकजाँच गरी रित पुगे नपुगेको एकिन गरेरे मात्र खर्च लेख्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाको वडा नं ६ रहेका योजनाको अनुगमन गर्न सम्बन्धी वडामा अध्यक्ष सहित जनप्रतिनिधि र वडा सचिवले अनुगमन भत्ता लिइ गो.भौ.नं.२८६।२०८१।०३।११ बाट खर्च लेखेकाले सम्बन्धितबाट असुल गर्नुपर्ने रु

क्र.सं	नाम	भत्ता रकम रु
१.	भरत बहादुर शाही	१,५००।००
२.	नर बहादुर शाही	१,५००।००
३.	जनक बहादुर बुढथापा	१,५००।००
४.	बुगी लुवार	१,५००।००
५.	मिना बुढथापा	१,५००।००
६.	अशोक कुमार यादव	१,५००।००
७.	विकास कुमार शाह	१,५००।००
	जम्मा	१०,५००।००

अनुदानको उपयोगिता: सार्वजनिक निकायले आफ्नो क्षेत्राधिकार भित्र पर्ने वा नपर्ने एकिन गरी आफ्नो स्रोतको परिधिभित्र रहेर अनुदान उपलब्ध गराउनुपर्दछ। साथै वितरित अनुदानको सही सदुपयोग भए नभएको एकीन गर्न अनुदान उपलब्ध गराउने निकायले समय समयमा अनुगमन गर्नुका साथै कार्यक्रमको उद्देश्य अनुरूप अनुदान उपयोग भए वा नभएको एकिन हुने गरी लाभ लागत समेतको विश्लेषण गर्नुपर्दछ। तर पालिकाले देहायअनुसार शिर्षकबाट रु. ६२,२४,८६२।०० अनुदान खर्च लेखेको छ। उक्त अनुदान प्राप्त गर्ने संस्थाले तोकिएको कार्यविधिमा उल्लेखित शर्त बमोजिम अनुदानको सहि सदुपयोग भए नभएको र खर्च भए अनुसार नतिजा प्राप्त गरे नगरेको सम्बन्धमा पालिकाबाट अनुगमन तथा सोबाट प्राप्त उपलब्धी मापन गर्नु पर्नेमा गरेको छैन। साथै अनुदान सम्बन्धमा स्थानीय अनुदान नीति तय गरेका छैन। तसर्थ अनुदान वितरणलाई प्रभावकारी बनाई संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहबाट वितरण हुने अनुदानमा दोहोरोपना नहुने गरी अनुदानग्राहीको निकायबाट सहज र सर्वसुलभ सार्वजनिक सेवा प्रवाहको सुनिश्चित हुने गरि अनुदान वितरण गर्नुपर्दछ। केहि उदाहरणहरु:

क्र सं	विवरण	रकम

१.	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र रातापानी संचालन अनुदान	१,९९,४०९।००
२.	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र रातापानी ल्याव स्थापन तथा कर्मचारी प्रोत्साहन अनुदान	१३,४९,२५३।००
३.	चतुर्देव हिरा सुरेन्द्र पूर्ण क्याम्पस संचालन अनुदान	५०००००।
४.	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय गमगढी मुगु लाइ ल्याव स्तरोन्नती का लागि अनुदान	५,००,०००।००

बढी भुक्तानी:- आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ३९(१०) अनुसार सरकारी रकम खर्च लेखदा चेकजाँच गरी रित पुगे नपुगेको एकिन गरेरे मात्र खर्च लेखुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले देहायको खर्च लेखदा भुक्तानी दिनुपर्ने भन्दा बढी भुक्तानी भएकाले सम्बन्धितबाट असुल गर्नुपर्ने रु

गो.भौ.नं र मिति	विवरण	असुल गर्नुपर्नेको नाम	असुली रकम रु
३७७।२०८१।०२।०६	एस के मोबाइल सर्भिस सेन्टर एण्ड आसिस फोटो स्टुडियोलाई बिलभन्दा बढि भुक्तानी	एस के मोबाइल सर्भिस सेन्टरत्र	१४,९००।००
४५३।२०८१।०२।३१	वडा नं ६मा कार्यरत कर्मचारीले वडा भित्रै दैनिक भ्रमण भत्ता लिएकाले असुल गर्नुपर्ने	विकास कुमार साह	६५,६८।००
४३६।२०८१।०२।२८	किशोरीहरुको भविष्यको बाटो पहिचान कार्यक्रममा गाडीभाडा वाफतको बाहल करकट्टी गरी दाखिला नगरेकोले कार्यक्रम सञ्चालकबाट असुल गर्नुपर्ने	पन्ना रोकाया	३४,००।००
जम्मा			२४,६६८।००

दोहोरो बैठक भत्ता: आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ३९(१०) अनुसार सरकारी रकम खर्च लेखदा चेकजाँच गरी रित पुगे नपुगेको एकिन गरेरे मात्र खर्च लेखुपर्ने व्यवस्था छ। देहाय कर्मचारीलाई बोलपत्र मुल्याङ्कन समितिको बैठकको भत्ता भुक्तानी गर्दा एकै माइन्युटबाट दुइपटक रहेकाले दोहोरो भएको भत्ता सम्बन्धीत बाट असुल गर्नुपर्ने रु

क्र.स.	नाम	बैठक संख्या	रकम रु	करकट्टी बाहेकको रकम रु
१.	नन्द कृष्ण पाध्याय	९	९,०००।००	७,६५०।००
२.	दिपक धिताल	१०	१०,०००।००	८,५००।००
३.	लोकेन्द्र शाही	१०	१०,०००।००	८,५००।००
४.	लोकेन्द्र बुढा	१	१,०००।००	८५०।००
५.	विक्रम शाही	१	१,०००।००	८५०।००
६.	जीवन शाही	१	१,०००।००	८५०।००
		जम्मा		

समानीकरण अनुदान रकमको उपयोग- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ अनुसार गाउँपालिकाले योजना बनाउँदा आर्थिक विकास तथा गरिबी निवारण, उत्पादनमूलक तथा छिटो प्रतिफल दिने, जनताको जीवनस्तर, आम्दानी र रोजगार बढ्ने, स्थानीय बासिन्दाहरूको सहभागिता जुट्ने, स्थानीय श्रोत, साधन र सीपको अधिकतम प्रयोग हुने दीगो विकासमा सघाउ पुऱ्याउने किसिमका योजनालाई प्राथमिकता दिई योजना बनाई खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । त्यस्तै राष्ट्रिय प्राकृतिक श्रोत तथा वित्त आयोगले जारी गरेको मार्गदर्शनमा संघीय विभाज्यकोषबाट स्थानीय तहमा प्राप्त हुने वित्तीय समानीकरण अनुदान रकमको उपयोग गर्दा अधिकतम प्रतिफल प्राप्त हुने योजनाहरू छनौट गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले वित्तीय समानीकरण अनुदानबाट उपाध्यक्ष संग महिला सशक्तिकरण आय आर्जन र आत्मनिर्भर कार्यक्रममा रु ३२,४९,१५७।०० खर्च गरेको छ । यस कार्यक्रम सम्बद्ध श्रेस्ता परीक्षण गर्दा किशोरी अभिमुखिकरण, बाल विवाह एवं महिला हिंसा न्यूनिकरण गोष्ठी, ब्लाङ्केट खरिद एवं वितरण, विउविजन वितरण, आर्थिक सहायता र नारी दिवस समारोह आयोजना लगायतका क्रियाकलापमा खर्च गरेको देखिन्छ । यस किसिमका क्रियाकलापबाट महिलासशक्तिकरण तथा महिला आत्मनिर्भर तथा आयआर्जनमा टेवा पुग्ने देखिदैन । पालिकाले उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धिबाट आत्मनिर्भर र आयआर्जनमा प्रत्यक्ष योगदान पुग्ने क्रियाकलापमा सार्वजनिक स्रोतको परिचालन गर्नुपर्दछ ।

संस्थागत खर्च: स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ को उपदफा १ मा गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले आफ्नो कार्यबोर्ड, राजस्व क्षमता, खर्चको आकार, स्थानीय आवश्यकता र विशिष्टता समेतलाई ध्यानमा राखि संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण (ओएनएम)का आधारमा विषयगत शाखा वा महाशाखा रहेको संगठन संरचना कायम गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले संगठन संरचना स्वीकृत नगरी दलित डेस्क संचालन तथा व्यवस्थापनमा रु ४,७६,१९०.०० र NGO डेस्क संचालन र व्यवस्थापनमा रु ७९४६७७ । खर्च गरेको छ । पालिकाले विभिन्न स्वरोजगार तथा उत्पादन मुलक कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्नेमा कानूनी व्यवस्था प्रतिकुल स्वायत्त संस्थागत संरचना स्थापना गरि व्ययभार थप गर्नु नियमसम्मत मान्न सकिदैन ।

विद्युत मर्मत खर्च: सार्वजनिक निकायले स्थानीयस्तरमा सेवा विक्रि गरी दिर्घकालिन नाफा कमाउन सक्ने योजनालाई अनुदान दिनु भन्दा लगानी गर्न उपयुक्त हुन्छ । पालिकाले वडा नं ३ को विद्युत मर्मत गरे बापत गो.भौ.नं २४१।२०८१।०३।०९ बाट रु २११२००।०० गरेको साथै वडा नं १ र २ अन्तर्गत खत्याड खोला लघु जलविद्युत आयोजनाको लागि विद्युत लाइन मर्मत कार्यको लागि एप्रोप्रियट इन्जिनियरिङ्ग लाई गो.भौ.नं २९१।२०८१।१२।२३ बाट ९,००,०००।०० खर्च लेखको छ । यसरी पालिकाले वर्षेनी विभिन्न लघु जलविद्युत आयोजनालाई मर्मत सम्भार अनुदान बापत उल्लेखनीय रकम उपलब्ध गराउने गरेको देखिन्छ । दिर्घकालसम्म रहने यस्ता योजनामा लगानी गर्दा लगानीलाई समग्रतामा देखाउने, लागत लाभको विश्लेषण गरेर लगानी गर्ने, लाभको हिस्सेदारीलाई सम्झौतामा उल्लेख गर्ने, सम्झौताका कागजात सुरक्षित र भरपर्दो राख्ने, सेयर प्रमाणपत्र लिने, लगानी सम्बन्धमा स्थानीय मापदण्ड, नीति र कानून बनाउने कार्य गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

रेडियो खेस्मालिका FM संचालन: स्थानीय प्रशासन संचालन ऐन २०७४ को दफा २४ मा गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा स्थानीयस्तरको विकासका लागि आवधिक, वार्षिक, रणनीतिगत विषय क्षेत्रगत मध्यकालीन तथा दीर्घकालीन विकास योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने उल्लेख छ भने सोहि दफा को उपदफा ३ मा योजना बनाउदा प्राथमिकता दिनुपर्ने विषय उल्लेख छ। पालिकाले आफ्नो उद्देश्य तथा प्राथमिकता निर्धारण नगरि एवं व्यवस्थापन तथा संचालनको योजना नवनाई खेस्मालिका एफ एम संचालन तथा व्यवस्थापनका लागि यस वर्ष रु ९३४०००। समेत हालसम्म रु ००।०० खर्च गरेको छ। यसरी हालसम्म ठुलो रकम खर्च भईसकेको र वर्षेनी उल्लेखनिय रकम व्ययभार परेको अवस्थामा समेत पालिकाले एफ एम संचालन गरेको छैन। एफ एम संचालनका लागि विषयगत ज्ञान तथा दक्षता समेत आवश्यक पर्ने भएकोले सो पक्ष समेतको विश्लेषण नगरी एवं माग, आवश्यकता र औचित्यता समेतको पहिचान नगरी सस्थागत संरचना स्थापना गर्नुका साथै औजार उपकरण तथा मालसामान खरिद गर्दा एकातर्फ सार्वजनिक कोष माथि व्ययभार थपिन्छ भने अर्को तर्फ खरिद गरेर संस्थागत संरचना एवं औजार उपकरण प्रयोगमा नल्याउदा कार्यक्रमको प्रभावकारीता समेत नहुने हुन्छ। पालिकाले सस्थापित संरचानबाट पूर्ण प्रतिफल प्राप्त हुने नगरी संचालन तथा व्यवस्थापनमा ध्यान दिनुपर्दछ।

वडा कार्यालय सुशासन अनुदान: स्थानीय तहमा बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, आर्थिक व्यवस्थापन तथा सम्पत्ति हस्तान्तरण सम्बन्धि निर्देशिका २०७४ को दफा ५ मा आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी व्यवस्था उल्लेख छ। यस पालिकाले तपशिल बमोजिम वडा कार्यालय सुशासन अनुदान अन्तर्गत ११ वडा कार्यालयको लागि वार्षिक रु १४६०८५४९। बजेट खर्च लेखेको छ। वडा सुशासन अनुदान उल्लेख गरी बजेट विनियोजन गरेको देखिएता पनि वडा बाट गरिएका खर्च सम्बन्धी फाँटवारी परीक्षण गर्दा विविध खाजा खाना खर्च, पदाधिकारी तथा कर्मचारी बैठक भत्ता, मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री खर्च, ईन्धन खर्च, मेसिनरी औजार खरिद, दैनिक भ्रमण भत्ता, आर्थिक सहायता वितरण लगायतका क्रियाकलापमा खर्च गरेको देखिन्छ। यस किसिमका क्रियाकलापबाट सुशासन प्रवर्द्धनमा प्रत्यक्ष वा परोक्ष रूपमा टेवा पुग्ने देखिदैन। साथै पालिकाले आवश्यक नीतिगत व्यवस्था नगरी खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्दा तथा वडा कार्यालयमा लेखा उत्तरदायि अधिकारी लगायत खरिद समिति मुल्याङ्कन समिति जस्ता संरचनाको सुनिश्चितता नहुनुका साथै खरिद निर्णय, खरिद आदेश, जिन्सि दाखिला एवं जिन्सि निरीक्षणको कार्य समेत एकै व्यक्ति वडा सचिवबाट भएको देखिएकोले वडा कार्यालयबाट आर्थिक दायित्व सिर्जना गर्ने गरी हुने निर्णयको वैधानिकता समेत नहुने देखिन्छ। कार्यालयले यसमा सुधार गर्नुपर्दछ।

क्र.सं.	कार्यालय	बजेट	खर्च
१.	वडा नं १	१४,००,०००।००	१३,७८,५४४।००
२.	वडा नं २	१४,००,०००।००	१३,९९,०२४।००
३.	वडा नं ३	१४,००,०००।००	१३,९९,९३९।००
४.	वडा नं ४	१४,००,०००।००	१३,०८,५९०।००
५.	वडा नं ५	१३,००,०००।००	१२,९९,९३३।००
६.	वडा नं ६	१३,००,०००।००	१३,००,०००।००
७.	वडा नं ७	१३,००,०००।००	१२,७०,७९९।००

८.	वडा नं ८	१४,००,०००।००	१३,६६,५८५।००
९.	वडा नं ९	१३,००,०००।००	१२,९४,९०५।००
१०.	वडा नं १०	१४,००,०००।००	१४,००,०००।००
११.	वडा नं ११	१३,००,०००।००	१२,९९,९१०।००
	जम्मा		१,४६,०८,५४१।००

बरबुझारथ नभएको: आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को दफा १०३ अनुसार कुनै कर्मचारी सरुवा, बढुवा वा अवकाश वा अध्ययन बिदा वा असाधारण बिदा जस्ता लामो बिदामा बस्दा वा अन्य कुनै कारणले आफू कार्यरत कार्यालय छोडि सो कामबाट अलग हुँदा आफ्नो जिम्मामा रहेको नगद, जिन्सी मालसामान, वित्तीय कारोबारको सेस्ता तथा सार्वजनिक खरिदसँग सम्बन्धित कागजात र अन्य सरकारी कागजात, बेरुजु लगत तथा विद्युतीय प्रणाली सञ्चालनसँग सम्बन्धित पासवर्ड वा सोर्सकोड, लाइसेन्स र अन्य सङ्केत जस्ता सरकारी सम्पत्ति वा सेस्ता हालवालालाई वा हालवाला नभएमा कार्यालय प्रमुखले तोकेको कर्मचारीलाई बरबुझारथ गर्नु पर्ने उल्लेख छ। यस पालिकाका तपशिल बमोजिमका निवर्तमान पदाधिकारी तथा सरुवा भएर गईसकेका कर्मचारीले तपशिल बमोजिमका रु १७,४९,९३१। जिन्स कार्यालयमा नवुझाई सगै लिएर गएको देखिएको लामो अवधि व्यतित भईसकदा पनि फिर्ता गरेको देखिएन। सामानहरू लामो समयसम्म फिर्ता नहुँदा हाल उक्त सामानहरू पुनः प्रयोगमा नआउने हुँदा विभिने र विप्रेको सामाग्री कार्यालयले फिर्ता लिन मिल्ने नदेखिएकोले उक्त सामानहरूको खरिद मुल्य वरावरको रकम सम्बन्धित पदाधिकारी तथा कर्मचारीबाट ब्याज समेत असुल गर्नुपर्ने रु

क्र.स.	व्यक्तिको नाम	समानको नाम	स्पेशिफिकेशन	रकम रु
१.	सागर मल्ल	ल्यापटप	Dell i7	९९,५००।००
२.	सागर मल्ल	क्यामरा	Nicon 330D	६६,१०५।००
३.	मनलाल चदरा	ल्यापटप	Dell i7 360 8GB RAM	९८,०००।००
४.	नरेन्द्र बहादुर रोकाया	ल्यापटप	Dell i7 360 8GB RAM	९८,०००।००
५.	धन बहादुर थापा	ल्यापटप	Dell i5 3576 7 th Gen.	९४,३५५।००
६.	जयनन्दा रावल	ल्यापटप	Acer core i5 8 th Gen.	१,२१,०००।००
७.	मणीचन्द्र कार्की	ल्यापटप 1	Dell intel i5 7200 U	८३,०००।००
		ल्यापटप 2	Dell i7 6500 8GB RAM	८४,९७८।००
		ल्यापटप 3	Dell i5 5GB Ram 14	८३,०००।००
८.	भर्जन शाही	ल्यापटप	Dell i5 4GB Ram 500 GB	६४,९९८।००
९.	धिरज नेपाली	ल्यापटप	Dell intel i5 7200 U	८३,०००।००

१०.	मान बहादुर कार्की	ल्यापटप	Dell i5 5GB Ram	८३,०००।००
११.	गंगा हमाल	ल्यापटप	Dell i5 7200	८३,०००।००
१२.	प्रकाश शाही	ल्यापटप	Dell i5 3576 4GB Ram 7 th gen	९४,३५५।००
१३.	राम बहादुर रावत	ल्यापटप	HP i5 8250	६४,१५९।००
१४.	डिल बहादुर बानीया	ल्यापटप	Dell i5 7200 4GB Ram	८३,०००।००
१५.	मुकेश कार्की	ल्यापटप	Dell i5 7200 4GB Ram	८३,०००।००
१६.	कृष्ण बहादुर रावल	ल्यापटप	Dell i5	४९,९९९।००
१७.	नविन शाही	ल्यापटप	Dell i5 3493 7 th gen	७३,९८२।००
१८.	उब्जन शाही	म्याम बुक	Apple air 13.3 mgn	१,५९,५००।००
	जम्मा			१७,४९,९३९।००

उपभोक्ता समितिबाट खरिद:

उपभोक्ता समिति छनौट: सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ (क) मा १ करोड सम्मको लागत अनुमान भएको निर्माण कार्य वा सो सम्बन्धि सेवा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायबाट गराउन सक्ने र यसका लागि सम्बन्धित काम र सेवाको प्रकृति, परिमाण लाग्ने रकम उपभोक्ता समिति वा लाभग्राहि समुदायले व्योहोर्ने वा बेहोर्नुपर्ने रकम र अन्य आवश्यक कुराहरु खुलाइ सार्वजनिक निकायले सार्वजनिक सुचना प्रकाशन गरी प्रस्ताव माग गर्न वा त्यस्तो समिति वा समुदाय आफैले प्रस्ताव वा निवेदन पेश गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ। तर कार्यालयले यस वर्ष उपभोक्ता समितिबाट कार्य गराउंदा सम्झौताबाहेक सम्झौता पुर्वका उक्त प्रकृया पालना गरेको कुनै कागजात तथा आधार पेश हुन आएन । यसबाट विकास निर्माण कार्यमा उपभोक्ता समिति छनौटको आधार पारदर्शी र प्रतिस्पर्धात्मक तवरले भएको देखिएन । यसबाट निर्माण कार्यको समय, लागत र गुणस्तरमा असर पर्ने हुँदा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समूह छनौट गर्दा उक्त नियमावलीको व्यवस्था पालना गरी पारदर्शी र प्रतिस्पर्धात्मक तवरले गरिनुपर्दछ ।

हस्तान्तरण नहुने काम उपभोक्ता समिति मार्फत: सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ४४ मा काममा मितव्ययी, गुणस्तरीय, रोजगारी श्रृजना गर्ने तथा दिगोपना हुने भएमा त्यस्ता आयोजना उपभोक्ता समितिमार्फत गराउन सकिने उल्लेख छ। साथै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ को उपनियम १२ मा उपभोक्ता समितिमार्फत गराएको कामको स्वामित्व लाभग्राही समुदायलाई नै हस्तान्तरण गर्नुपर्ने उल्लेख छ। पालिकाले तपशिल बमोजिमको हस्तान्तरण नहुने निर्माण कार्य

उपभोक्ता समितिसँग सम्झौता गरी सम्पन्न गरेको छ। उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य गराउदा लाभ प्राप्त गर्ने र दिगोपना आउने योजनाको कार्य गर्न दिनुपर्नेमा हस्तान्तरण नहुने र अनिवार्य रूपमा कार्यालयले नै गर्नुपर्ने कार्यहरू उपभोक्ता समिति मार्फत गराएको पाइयो। नियमावलीमा भएको व्यवस्थाको प्रतिकुल हुने गरी लाभग्राही समुदाय मार्फत हस्तान्तरण नहुने निर्माण कार्य गराउनु नियमसम्मत भएको मान्न सकिदैन। कार्यालयले यसमा सुधार गर्नुपर्दछ। केहि व्यहोरा:

भौ नं मिति	योजनाको नाम	बजेट खर्च
८३	बाल शिक्षा मा वि घेरवार	४८००००
३ २०८०।६।२६	७ नं वडा कार्यालय भवन निर्माण	५३१२२४
११४ २०८१।२।१९	गाउँपालिका भवन मर्मत	४७४२८२
८३ २०८१।१।२६	बाल शिक्षा मा वि घेरवार	४८००००।
२२१ २०८१।०३।२४	पञ्चोदय मा वि नखर्जि भवन निर्माण	९०४८४२

कार्यालयको काम उपभोक्ता समितिबाट: सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ४४ मा काममा मितव्ययी, गुणस्तरीय, रोजगारी श्रृजना गर्ने तथा दिगोपना हुने भएमा त्यस्ता आयोजना उपभोक्ता समितिमार्फत गराउन सकिने उल्लेख छ। साथै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ को उपनियम १२ मा उपभोक्ता समितिमार्फत गराएको कामको स्वामित्व लाभग्राही समुदायलाई नै हस्तान्तरण गर्नुपर्ने उल्लेख छ। कार्यालयले आफै निर्माण गर्नुपर्ने काम उपभोक्ता समितिसँग सम्झौता गरी निर्माण सम्पन्न गरेको छ। उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य गराउदा लाभ प्राप्त गर्ने र दिगोपना आउने योजनाको कार्य गर्न दिनुपर्नेमा हस्तान्तरण नहुने र अनिवार्य रूपमा कार्यालयले नै गर्नुपर्ने कार्यहरू उपभोक्ता समिति मार्फत गराएको पाइयो। नियमावलीमा भएको व्यवस्थाको प्रतिकुल हुने गरी लाभग्राही समुदाय मार्फत आफ्नै भवन निर्माण कार्य गराउनु नियमसम्मत मान्न सकिदैन। कार्यालयले यसमा सुधार गर्नुपर्दछ।

भौ नं मिति	योजनाको नाम	बजेट खर्च
३ २०८०।६।२६	७ नं वडा कार्यालय भवन निर्माण	५३१२२४
११४ २०८१।२।१९	गाउँपालिका भवन मर्मत	४७४२८२
७२	४ नं वडा कार्यालय भवन मर्मत	५५२३७२

रोजगारी सिर्जना नहुने काम उपभोक्ता समितिबाटः सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ४४ मा काममा मितव्ययी, गुणस्तरीय, रोजगारी श्रृजना गर्ने तथा दिगोपना हुने भएमा त्यस्ता आयोजना उपभोक्ता समितिमार्फत गराउन सकिने उल्लेख छ । यस अतिरिक्त सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ मा जटिल प्रकृतिका कार्य उपभोक्ता समितिमार्फत गराउन नहुने उल्लेख छ । यस पालिकाले शतप्रतिशत निर्माण कार्य डोजर प्रयोग गरेर सम्पन्न गर्ने सडक निर्माणको काम समेत उपभोक्ता समिति मार्फत सम्पन्न गराएको छ जसमा विभिन्न निर्माण व्यवसायीका उपकरण प्रयोग गरीएको छ । यसरी उपभोक्ता समितिमार्फत काम गराउदा प्रतिस्पर्धा नभई मितव्ययी नहुने, प्राविधिक ज्ञानको अभावमा कामको गुणस्तर पक्ष कमजोर रहने, पूर्ण रूपमा मेशिन प्रयोग गरी कार्य गराउदा रोजगारी श्रृजना नहुने अवस्था देखिदा यसरी गरेको कार्य ऐनमा भएको व्यवस्थाको प्रतिकुल रहेको देखिन्छ । निर्माण कार्यको गुणस्तर र दिगोपना सुनिश्चित गर्नु साथै रोजगारी सिर्जनाको सुनिश्चितता गर्न यस किसिमका कार्य नियन्त्रण गर्न पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ । केहि व्यहोराः

भौ नं	निर्माण योजना	सम्झौता रकम	भुक्तानी रकम	मेशिन प्रयोग बिल
४	भागोटिखोला देखि भागोटि गाउँ हुदै कवा सडक निर्माण	११९१५०७	८७६६५३	९१२१८१
२४३	रातापानी देखि नखर्जि सडक निर्माण	१०१३५०७।७१	७०६५६८.९२	७०६५६८।९२

लागत अनुमानको यथार्थताः सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ९ मा लागत अनुमान तयार गर्दा विचार गर्नुपर्ने कुरा र नियम १० मा लागत अनुमान तयार गर्नुपर्ने उल्लेख छ । यस पालिकाले उपभोक्ता समितिसँग खरिद सम्झौता गरि निर्माण सम्पन्न गरेको केहि योजना छनौटगरि परीक्षण गर्दा उपभोक्तिसँग खरिद सम्झौता भन्दा उल्लेखनिय घटि कार्यसम्पन्न तथा मुल्याङ्कन भएको छ । यसरी निर्माण कार्यमा लागत अनुमानको तुलनामा लागत अनुमान भन्दा धेरै घटि हुनेगरि कार्यसम्पन्न भएको देखिदा लागत अनुमान वस्तुनिष्ठ एवं यथार्थपरक नदेखिनुका साथै उपभोक्ता समितिले सम्झौता अनुसार निर्माण कार्य नगरेको देखिन्छ । लागत अनुमान तयार गर्दा विशेष ध्यान दिनुका अतिरिक्त उपभोक्ता समितिबाट सम्झौता अनुसार कार्य गराउन अग्रसर हुनुपर्दछ ।

भौ नं	निर्माण योजना	सम्झौता रकम	मुल्याङ्कन रकम	सम्झौता भन्दा घटि
१३२	विन सिचाई कुलो निर्माण	६००८८०।७०	४२०४४२।६०	
२४३	रातापानी देखि नखर्जि सडक निर्माण	१६४७५४७।४०	१०१३५०७।७१	
२४	महादेव मष्टा नमुना मा वि भौतिक निर्माण	४६९५३५२।७५	३८७११९७।१२	

पुरानो दरः सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १० मा सार्वजनिक निकायले लागत अनुमान तयार गर्दा स्वीकृत नर्म्स र जिल्ला दररेट निर्धारण समितिले तय गरेको दररेटको आधारमा

लागत अनुमान तयार गर्नुपर्ने उल्लेख छ। दररेटको आधार लिदा जुन आर्थिक वर्ष योजना संचालन हुनुपर्ने हो सोहि आर्थिक वर्षको दररेट कायम गर्नु पर्ने हुन्छ। यस पालिकाले पालिका भित्रका आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा सम्झौता भई सम्पन्न भएका तपशिल बमोजिमका निर्माण योजनामा काममा आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को दररेट राखि लागत अनुमान तयार, खरिद सम्झौता एवं मुल्याङ्कन गरि भुक्तानी गरेको छ। दररेट फरक पारी खर्च लेखदा बढि व्ययभार भएको रकम रु १०,५६,१७२। मा उपभोक्ता समितिको जनश्रमदानको अंश कट्टा गरी रु ८,५८,३२७। असुल हुनुपर्ने रु

श्री नं	योजना	कामको विरण	परिमाण (घ मि)	मुल्याङ्कन दर	हुनुपर्ने दर	फरक दर	बढि रकम	बढि भुक्तानी
१२१ ०८१।३।५	बन्डिका कर्खा जामिर बाटो पिसिसि निर्माण	पिसिसि	३०.४४	१९७२७।१६	१७७५६।६०	१९७०	५९९८४	५०९८६
१३३ ०८१।३।६	महादेव माणु निर्माण	पिसिसि	१.३१	१९७२७।१६	१७७५६।६०	१९७०	३१०८५	२५८००
		पिसिसि	८.९१	२१८१७।१६	१९८४६।६०	१९७०।५६		
		स्टोन मेसिनरी	१६.७९	१५९२६।८३	१४६४४	६५२		
१३८ ०८१।३।७	नखर्जि सम्पूर्ण गाउँ पिसिसि	पिसिसि	१६.४७	१९७२७।१६	१७७५६।६०	१९७०	५१८१५	४३५२०
		स्टोन मेसिनरी	२९.६७	१५२९६।८३	१४६४४	६५२		
१४२ ०८१।३।९	भिडचुली देखी वरातु गाउँ पिसिसि बाटो निर्माण	पिसिसि	२३.८२	१६४६३।३६	१४४४८।६०	२०१५	५०६४७	४२५४३
		स्टोन मेसिनरी	१३.२५	६३०५	६१०५	२००		
६ ०८१।०२।१६	रोल गाउँ पिसिसि योजना मुख्यमन्त्री रोजगार	पिसिसि	८७.८३	१८००३।३६	१५१०८।६०	२८९५	२५४२६८	२०३४१४
१७ ०८१।३।१४	रिगा जिउला सिंचाई कुलो मुख्यमन्त्री रोजगार	पिसिसि	५१.३४	२१८१७।१६	१९८४६।६०	१९७०।५६	१०११६८	८४९८१
१९ ०८१।३।१६	१० नं बडा कार्यालय भवन निर्माण मुख्यमन्त्री रोजगार	स्टोन मेसिनरी	६८.३३	१५२९६।८३	१४६४४।०८	६५२	९४५३१	७६५७०
		पिसिसि	१७.०४	२४५७५।२०	२२११२	२४६२		
		पिसिसि	५.९१	१६४६३।३६	१५१०८।६	१३५५		
२३ ०८१।३।२०	सेनाचौर खेलमैदान निर्माण मुख्यमन्त्री रोजगार	पिसिसि	२४.१६	१९७२७।१६	१७७५६।६	१९७०	११०७६१	८८६०९
		स्टोन मेसिनरी	९६.८८	१५२९६।८३	१४६४४।०८	६५२		
३० ०८१।०३।२२	पञ्चोदय मा वि घेरवार	स्टोन मेसिनरी	९६.७५	१५२९६।८३	१४६४४।०८	६५२	६३०८१	५२३५७

	मुख्यमन्त्री रोजगार							
३३ ०८१।३।२३	माझचौर देखि बल्देजिउडा बाटो निर्मा मुख्यमन्त्री रोजगार	पिसिसि	७७.७८	१६४६३।३६	१५१०८।६	१३५४	१०५३७३	८२७७०
३५ ०८१।३।२३	रिखिया गाउँ पिसिसि बाटो मुख्यमन्त्री रोजगार	पिसिसि	४६.१०	१८००३।३६	१५१०८।६	२८९५	१३३४५९	१०६७७७
						जम्मा	१०५६१७२	८५२३२७

ओभरहेड सहित लागत अनुमान: सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७(४) अनुसार उपभोक्ता वा लाभग्राही समुदायलाई निर्माण कार्य वा सेवाको काम दिँदा लागत अनुमानमा रहेको मूल्य अभिवृद्धि कर, ओभरहेड, कन्टिन्जेन्सी रकम र जनसहभागिताको अंश कट्टा गरेर मात्र भुक्तानी दिनुपर्ने उल्लेख छ । यस पालिकाभित्र आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा सम्झौता भई सम्पन्न भएका केहि योजनाको नमुना छनौट गरि फाँटवारी परीक्षण गर्दा तपसिलको योजनाको ओभरहेड समेत समावेश गरि लागत अनुमान तयार एवं सम्झौता गरी भुक्तानी समेत भएकोले बढि भुक्तानी भएको ओभरहेड रु ८५,८२६ । मा उपभोक्ता समितिको योगदानको अंश कट्टा गरी रु ७५,६३१ । असुल गर्नु पर्ने रु

योजना	कामको विवरण	परिमाण	ओभरहेड सहित दर	बढि ओभरहेड	रकम
चुम्लाह देखि तलि खर्क सिचाई कुलो निर्माण	ग्याबिल जालिमा दुङ्गा भर्ने	८४ घ मि	६२०३।६३	७९६।१३	५५९३४
	पिसिसि	४.८० घ मि	२४५७५।२०	१५९०।८४	६३८६
ढुडेखोला तटबन्धन	माटोको काम	११२३।२०	९०।८२	११।८५	१३३१०
				जम्मा	७५६३१

पालिकाको योगदान नभएको: पालिकाले संघिय सरकारबाट हस्तान्तरित कार्यक्रम अन्तर्गत रु ५६,२१,६७५।४२ लागत अनुमान वरावरको भुकाखोला हिगोटि झोलुङ्गे पुल निर्माणको झोलुङ्गे पुल क्षेत्र विकास कार्यक्रमको ८५ प्रतिशत, १३ प्रतिशत गाउँपालिका र २ प्रतिशत उपभोक्ता समितिको योगदान हुने गरी उपभोक्ता समितिसँग सम्झौता गरेको छ । यस वर्ष निर्माण सम्पन्न भएको यस निर्माण योजनामा पालिकाले उपभोक्ता समितिलाई मुल्याङ्कन वरावर भौ नं १८ मिति २०८१।०३।२० बाट उपभोक्ता समितिको योगदान कट्टा गरी रु ५,६८,०४१।९० भुक्तानी गरेको छ । यसरी योजना सम्पन्न गरि अन्तिम मुल्याङ्कन रु ४६,३९,६४९।८६ भई हालसम्म रु ३०,६२,८०२।९१ भुक्तानी भएकोमा अन्तिम मुल्याङ्कनको १३ प्रतिशतले हुने ६,०३,१५४। पालिकाको साझेदारी हुने पर्नेमा हुनपर्नेमा

पालिकाले सम्पूर्ण रकम सशर्त रकमबाट खर्च लेखेको छ। यसर्थ पालिकाको सम्झौता अनुसार भुक्तानी रकमको रु ६,०३,१५४। बराबरको योगदान हुनुपर्ने रु

उपभोक्ता समिति बिल भरपाई: सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ को उपनियम ६ मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायले आफुले हरेक किस्ताको कामको प्राविधिक मूल्याङ्कन, विल भरपाई र खर्च प्रमाणित गर्ने अन्य कागजात त्यस्तो समिति वा समुदायको बैठकबाट अनुमोदन गराई सम्बन्धित सार्वजनिक निकायमा पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाले उपभोक्ता समितिसँग सम्झौता गरी सम्पादन गरेको निर्माण कार्यको नमुना छनौट गरी परीक्षण गर्दा तपशिल बमोजिमको निर्माण योजनामा उपभोक्ता समितिले रु ४,९६,४४६। बराबरको खपत भएको निर्माण सामग्रीको विल भरपाई नै संलग्न नरेहेको पाईयो। यसरी बिल भरपाई संलग्न नभएबाट प्राविधिक मूल्याङ्कन अनुरूप निर्माण सामग्री प्रयोग भए नभएको एकिन गर्न सकिने अवस्था देखिदैन। यसर्थ यथार्थ कार्यसम्पन्न पुष्ट्याई गर्ने विल भरपाई पेश गर्नु पर्ने अन्यथा असुल गर्नुपर्ने रु

भौ नं	निर्माण योजना	कामको विवरण	मुल्याङ्कन परिमाण	खपत परिमाण	दर	रकम
२४ ०८१।३।२४	महादेव मष्टा नमुना मा वि रातापनी भौतिक निर्माण	ब्रिक्स मेसिनरी	७.१६ घ मि	४०११ गोटा	५२.७६	२११६२०
		ग्याविन वर्क				
		२*१*१	१८	१८	४०५२.३३	७२९४२
		३*१*१	२४	२४	३०४८।५७	७३१६६
		१.५*१*१	२४	२४	५७८०।७४	१३८७१८
					जम्मा	४९६४४६

बढि भुक्तानी: १३२ २०८२।०३।०६ सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३ मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ्ग विल वा अन्य कुनै विल विजकको भुक्तानी गर्दा करारको शर्त बमोजिम प्राविधिक नाप जाँच गरी नापी कितावमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्य सम्पादनको आधारमा भुक्तानी दिनुपर्ने उल्लेख छ। पालिकाले उपभोक्ता समितिसँग सम्झौता गरी सम्पन्न गरेको विन सिचाई कुलो निर्माण वडा नं १० को लागत अनुमान तयार, सम्झौता एवं प्राविधिक मूल्याङ्कन गरी भुक्तानी गर्दा पिसिसि १:३:६ को काम भएकोमा १:२:४ को दररेट राखेको छ। यसरी १३.३७ घ मि पिसिसिको प्रति घ मि रु १४,४४८।६० हुनुपर्नेमा रु १९,७२७।१६ कायम भई प्रति घ मि ५२७८।५६ दरले रु ७०,५७४। बढि भुक्तानी भएको छ। यसर्थ बढि भुक्तानी भएको रकममा उपभोक्ता समितिको योगदानको अंश कट्टा गरी रु ५८,५७६। असुल गर्नुपर्ने रु

दर फरक पारी भुक्तानी: ३५।२०८१।०३।२३ सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३ मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ्ग विल वा अन्य कुनै विल विजकको

भुक्तानी गर्दा करारको शर्त वमोजिम प्राविधिक नाप जाँच गरी नापी कितावमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्य सम्पादनको आधारमा भुक्तानी दिनुपर्ने उल्लेख छ। कार्यालयले रातापानी खानेपानी योजनाको साधारण माटोमा पाईपलान खन्ने पुर्ने समेत उपभोक्ता समिति सम्झौता गरेको छ। साधारण माटोको काम भएकोमा कार्यालयले बोल्डर मिक्स माटोको दररेट राखि लागत अनुमान तयार,सम्झौता एवं प्राविधिक मुल्याङ्कन गरी भुक्तानी गरेको छ। यसरी साधारण माटोको काम ५९६.७८ घ मि को प्रति घ मि रु ५५५.३७ हुनुपर्नेमा रु ६३४.४८ कायम भई प्रति घ मि रु ७९।०३ को दरले रु ४७१६४। बढि भुक्तानी भएको छ। यसर्थ बढि भुक्तानी भएको रकममा उपभोक्ता समितिको योगदानको अंश कट्टा गरी रु ३९,३६७। असुल गर्नुपर्ने रु

बढि दर: १५० २०८१।०३।१६ सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ को नियम १२३ मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ्ग विल वा अन्य कुनै विल विजकको भुक्तानी गर्दा करारको शर्त वमोजिम प्राविधिक नाप जाँच गरी नापी कितावमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्य सम्पादनको आधारमा भुक्तानी दिनुपर्ने उल्लेख छ। पालिकाले उपभोक्ता समितिसँग सम्झौता गरी सम्पन्न गरेको कईयासी मन्दिर निर्माण योजनामा सख्खा ढुङ्गाको गार्हो लगाउने काम भएकोमा लागत अनुमान तयार, सम्झौता एवं प्राविधिक मुल्याङ्कन गरी भुक्तानी गर्दा ढुङ्गाको गार्हो लगाउने कामको दररेट विश्लेषण अनुसार प्रति घ मि रु ६,३०५। हुनुपर्नेमा ८,६०५। कायम भएको छ। यसरी ३५.५१ घ मि ढुङ्गाको गार्हो लगाउने कामको प्रति घ मि २३००। को दरले रु ८१,६७३। बढि भुक्तानी भएको छ। यसर्थ बढि भुक्तानी भएको रकममा उपभोक्ता समितिको योगदानको अंश कट्टा गरी रु ७०१५७। असुल गर्नुपर्ने रु

साझेदारी खानेपानी योजना: सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ को नियम १२३ मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ्ग विल वा अन्य कुनै विल विजकको भुक्तानी गर्दा करारको शर्त वमोजिम प्राविधिक नाप जाँच गरी नापी कितावमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्य सम्पादनको आधारमा भुक्तानी दिनुपर्ने उल्लेख छ। पालिकाले गाउँपालिकाको विभिन्न ५ वडामा खानेपानी योजनाका लागि हिमाली ग्रामिण समाज नेपालको समन्वयमा युयसयआडि कर्णाली जल परियोजना र खत्याड गाउँपालिकाको नगद लगानी र उपभोक्ता समितिको जनश्रमदानमा सम्पन्न गर्ने गरी सम्झौता गरी पालिकाले आफ्नो अंशको साझेदारी वापतको रकम तपशिल वमोजिमको ५ योजनाको भौ नं २२० मिति २०८१।०३।२४ बाट रु ५४५९८५५। खर्च लेखेको छ। यसरी त्रिपक्षिय साझेदारीमा सम्पन्न योजनामा तिनवटै साझेदारको लगानीको अंश एकिन हुने गरी प्राविधिक नाँपजाँच गरी प्राविधिक मुल्याङ्कन एवं कार्यसम्पन्न पश्चात भुक्तानी हुनुपर्नेमा युयसयआडी कर्णाली जल परियोजना,खत्याड गाउँपालिका र उपभोक्ता समितिको साझेदारी एकिन हुने प्राविधिक मुल्याङ्कन र कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन

संलग्न नरहेको देखिएकोले प्राविधिक पुष्ट्याई समेत हुने गरी प्राविधिक मुल्याङ्कन र कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्ने रू

क्र सं	विवरण	लागत अनुमान	USAID साझेदारी	उपभोक्ता अंश	पालिका साझेदारी
१	बमकाँडा खानेपानी तथा सरसफाई योजना	२२५४९६२।६२	१२४१२८६।४९	४४०८४४।२३	५७२८३९।४४
२	पुत्ताखोला सरसफाई तथा खानेपानी योजना	३७२६६३४।९०	१८७१७४०।०७	७६१०२२।६२	१०९३८७२।०६
३	दरौदे खानेपानी तथा सरसफाई योजना	४५५२४६४।०२	२४५९९६०।२२	९०६६२४।८८	११८५८७८।९१
४	छोटेचाक पाडे लिगुडे खानेपानी तथा सरसफाई योजना	३८७५८२६।२५	१९२३३८२।४९	७७९९२८।४४	११७२५१५।४९
५	लिगुडे खानेपानी तथा सरसफाई योजना	४८१६१७९।१५	२३९०५११।७१	१०००९०९।२०	१४२४७५८।१२
			जम्मा		५४४९८५५।९४

योजना तथा ठेक्का व्यवस्थापन

लागत अनुमान: सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ९ मा लागत अनुमान तयार गर्दा विचार गर्नुपर्ने कुरा र नियम १० मा लागत अनुमान तयार गर्नुपर्ने उल्लेख छ। यस पालिकाले बोलपत्र आव्हान गरी विभिन्न निर्माण व्यवसायीसँग सम्झौता गरि सम्पन्न गरेको केहि योजना छनौटगरि परीक्षण गर्दा पालिकाले सम्झौता गरेको रकम र परिमाण भन्दा उल्लेखनिय घटि परिमाणमा कार्यसम्पन्न तथा मुल्याङ्कन भएको छ। यसरी निर्माण कार्यमा लागत अनुमानको तुलनामा लागत अनुमान भन्दा धेरै घटि हुनेगरि कार्यसम्पन्न भएको देखिदा लागत अनुमान वस्तुनिष्ठ एवं यथार्थपरक नभएको देखिन्छ। लागत अनुमान तयार गर्दा विशेष ध्यान दिनुका अतिरिक्त निर्माण व्यवसायीसँग सम्झौता अनुसार कार्य गराउन अग्रसर हुनुपर्दछ।

भौ नं	निर्माण योजना	सम्झौता रकम	मुल्याङ्कन रकम	घटि रकम	सम्झौता भन्दा घटि
५५	गाउँपालिका देखि क्यातडि हुदै लाम्नुसम्म सडक	७३६४९३७	६२०२६६६।९८	११६२२७०	१६ %
१९५	नखर्जि रुम्नाकाध सडक निर्माण	३७५५६९९।२५	२९१६९३१।३०	८३८७६७।९३	२२ %
१२५	पाँचैनखर्जि सडक खण्डमा आरसिसि निर्माण	२९११३६८।२३	२३८१२९१।८२	५३००७६।४१	१८ %

१९	ने रा आ वि कर्खा जामिर विद्यालय भवन निर्माण	९४७१७१०।२३	८६०१५३२।७३	८७०३९४।७७	९ %
----	---	------------	------------	-----------	-----

कोटेसन मार्फत खरिद: सार्वजनिक खरिद नियमावलि २०६४ को नियम ८४(१) अनुसार बिस लाख भन्दा बढिको निर्माण कार्य गराउदा बोलपत्रको मध्यामबाट गराउनु पर्ने उल्लेख छ। पालिकाले स्थानीय सडक मर्मत लगायतका काम पटक पटक पटके रुपमा सोझै खरिद गर्न मिल्ने १० लाखको सिमा भित्रको लागत अनुमान बनाई विभिन्न निर्माण व्यवसायी तथा आपूर्तिकर्तासँग कोटेशन प्रस्ताव माग गरी तपशिल बमोजिमको रु ७९,४९,६१४। को सोझै खरिद गरेको छ। कार्यालयले एउटै प्याकेज बनाई बोलपत्रको माध्यामबाट प्रतिस्पर्धाको मार्फत खरिद गर्न सक्नेमा सोझै खरिद गरेको देखिएकोले मितव्ययी र किफायति दरमा खरिद भएको हो भन्ने आधार देखिदैँन। कार्यालयले यसमा सुधार गर्नुपर्दछ।

श्रौ न मिति	काम	फर्मको नाम	रकम
३४	स्थानीय सडक मर्मत	कान्जिरोवा ईन्फ्राईस्ट्रक्चर	९११७३०
३५	गाडेखोला वस्ति जाने सडक मर्मत	एलिना निर्माण सेवा	५९१९७३
५६	विभिन्न सडक मर्मत	पि एण्ड पि कन्स्ट्रक्सन	७५०३५१
५९	स्थानीय सडक मर्मत	रारा कन्स्ट्रक्सन	७५२९३७
७१	पाचे नखर्चि सडक मर्मत तथा पहिरो सफा गर्ने कार्य	महादेव निर्माण सेवा	७०९८३०
१७३	गाउँपालिका देखि क्यातडि हुदैँ लाम्बु सडक निर्माण तथा तटबन्धन	महादेव निर्माण सेवा	८६१७३८
१७६	विभिन्न सडक मर्मत	गोल्डेन प्वाइन्ट ईन्जिनियरिङ्ग कन्स्ट्रक्सन	४७७५३८
१९६	हिलटपमा सडक निर्माण	बुढा निर्माण सेवा	९०११७५
२२३	झुगोला बेलिब्रिज तटबन्धन	कालिका कन्स्ट्रक्सन	६६५५००
२२८	गाउँपालिका घेवार तथा पर्खाल निर्माण	रश्मिता जनरल स्टोर्श	४१८६४९
२३०	रुपाखानी डाँडा देखि रुमाले बाटो निर्माण	साईमन कन्स्ट्रक्सन	७०८१९३

		जम्मा	७९४९६१४
--	--	-------	---------

बढि परिमाण मुल्याङ्कन: सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३ मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ्ग विल वा अन्य कुनै विल विजकको भुक्तानी गर्दा करारको शर्त बमोजिम प्राविधिक नाप जाँच गरी नापी कितावमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्य सम्पादनको आधारमा भुक्तानी दिनुपर्ने उल्लेख छ। कार्यालयले विभिन्न निर्माण व्यवसायीसँग कोटेसन प्रस्ताव माग गरी खरिद कार्य सम्पन्न गरेका तपशिल बमोजिमका सडक मर्मत तथा निर्माण कार्यको श्रेस्ता परीक्षण गर्दा निर्माणस्थल भिरालो रहेको अवस्थामा कार्यालयले ०.५ कोफिसियन्ट लिनुपर्नेमा बक्स कटिङ्गको आधारमा कोफिसियन्ट १ लिई लागत अनुमान तयार, सम्झौता एवं प्राविधिक मुल्याङ्कन गरी भुक्तानी गरेको छ। यसरी तपशिल बमोजिम रु ६९।५८९२ थप व्ययभार परेको छ। अतः रु ६९५८९२। वरावरको बढि नाँपजाच भई व्ययभार परेको रकम असुल गर्नुपर्ने रु

श्रौ नं	निर्माण योजना	आपूर्तिकर्ता	कामको विवरण	मुल्याङ्कन परिमाण	यथार्थ परिमाण	फरक परिमाण	दर	रकम
५६	सडक मर्मत तथा निर्माण ४,६ र ११	पि एण्ड पि कन्स्ट्रक्सन	पहिरो पन्छाउने	२९१.६१	१४५.८१	१४५.८१	६०	३४१०१५
			माटोको काम	२३.४७	११.७३६	११.७३६	७५	
			मध्यम चट्टान	२२१.८७	११०.९४	११०.९४	४००	
			कडा चट्टान	२९१.६५९	१४५.८३	१४५.८३	१९००	
७१	नखर्जि रुम्नाकाध सडक निर्माण	महादेव मष्टा निर्माण	पहिरो पन्छाउने	५७१०.६३	२८५५	२८५५	११०	३५४८७७
							जम्मा	६९५८९२

बढि दररेट: २२४।२०८१।०३।२४ सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३ मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ्ग विल वा अन्य कुनै विल विजकको भुक्तानी गर्दा करारको शर्त बमोजिम प्राविधिक नाप जाँच गरी नापी कितावमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्य सम्पादनको आधारमा भुक्तानी दिनुपर्ने उल्लेख छ। कार्यालयले गाउँपालिका देखि क्यातडि हुदै लामुसम्म सडक निर्माण कार्यको कोटेशन मार्फत शिव महादेव निर्माण सेवासँग खरिद सम्झौता गरी सम्पन्न गरेको छ। यस निर्माण योजनामा पिसिसि १:३:६ को निर्माण कार्य भएकोमा कार्यालयले पिसिसि १:२:४ को दररेट विश्लेषण गरी लागत अनुमान तयार, कोटेसन प्रस्ताव माग, सम्झौता एवं मुल्याङ्कन गरी भुक्तानी गरेको छ। पिसिसि १:३:६ को लागत अनुमान रु १६९८५।२७ ओभरहेड सहित हुनुपर्नेमा कार्यालयले पिसिसि १:२:४ को रु १८५००। मा खरिद सम्झौता गरेको छ। यसरी २६.१२ घ मि पिसिसि

कार्यको प्रति घ मि रु १५१४।७३ को दरले रु ४४७०८। (मु अ कर समेत) बढि भुक्तानी भएको छ। यसर्थ बढि भुक्तानी भएको रकम असुल गर्नुपर्ने रु

बार सेड्यूल: सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३ मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ्ग विल वा अन्य कुनै विल विजकको भुक्तानी गर्दा करारको शर्त बमोजिम प्राविधिक नाप जाँच गरी नापी कितावमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्य सम्पादनको आधारमा भुक्तानी दिनुपर्ने उल्लेख छ। पालिकाले नेपाल राष्ट्रिय आ वि कर्खा ज्यामिर विद्यालय भवन निर्माण(ठेक्का नं KRM/NCB/WORKS/02/078/79) कालिका कन्स्ट्रक्सन एण्ड अर्डर सप्लायर्स संग रु ९४७१७१०।२३ वरावरको खरिद सम्झौता गरी रु ८७०३९४।७७ वरावरको कार्यसम्पन्न गरेको छ। यस निर्माण कार्यमा आरसिसिको काम भएकोमा कार्यालयले पिसिसि १४६.४१ घ मि को काममा १.५ प्रतिशतले १७.२४ मेट्रिक टन प्रति मेट्रिक टन रु १२३१७०। ले रु २१२३४५१। वरावरको डण्डी खपत परिमाण गणना गरेको छ। यसरी बार सेड्यूल वेगर डण्डीको परिमाण गणना हुदा यथार्थमा भन्दा बढि परिमाण गणना हुनसक्ने जोखिम देखिन्छ। यसर्थ कार्यालयले यथार्थ परिमाण गणना गरि वास्तविक कार्यसम्पन्नको भुक्तानी दिनुपर्दछ। कार्यालयले यसमा सुधार गर्नुपर्दछ।

पूँजिगतबाट चालु प्रकृतिको खर्च: एकिकृत आर्थिक संकेत तथा वर्गिकरण र व्याख्या, २०७४ मा पूँजिगत शीर्षकमा विनियोजन बजेटबाट चालु खर्च गर्न नपाउने उल्लेख छ। चालु प्रकृतिको खर्च पूँजिगत बजेटमा समावेश गरी बजेट खर्च लेख्नु नियम सम्मत मानिदैन। यस पालिकाले तपशिल बमोजिमका विविध खर्च, शिक्षक तलव भत्ता, अभिमुखिकरण कार्यक्रम संचालन लगायतका चालु प्रकृतिका खर्च पूँजिगत बजेटमा समावेश गरीएको तथा कार्यक्रमको उद्देश्य विपरित खर्च लेखेको छ। यसरी चालु प्रकृतिको खर्च पूँजिगत शीर्षकबाट गर्नु वित्तिय अनुशासनको उल्लङ्घन हो। यसमा कार्यालयले सुधार गर्नुपर्दछ। केहि उदाहरण:

भौ न	कार्यक्रम	रकम
विभिन्न	सवारी भाडा	४०००००।
७८	चतुर्देव हिरा सुरेन्द्र पूर्ण क्याम्पस संचालन अनुदान	५०००००
३३	पालिका भ्याकु लोडर मर्मत	१५८१५२
४४	मोटर साईकल मर्मत	७२०००
४९	मोटर साईकल मर्मत	२९०००
५३	भ्याकु लोडर मर्मत	१३८४०४
५४	भ्याकु लोडर मर्मत	१७५०००
१४३	ढुवानी अनुदान	९०००००

मु अ कर: मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३ को नियम (६) ग बमोजिम सरकारी निकाय वा नेपाल सरकारको पूर्ण वा आंशिक स्वामित्व भएको संघसंस्थाले ठेक्का वा करार अन्तर्गत आपूर्ति हुने वस्तु तथा सेवाको आपूर्ति वापतको रकम सम्बन्धित ठेकेदार वा आपूर्तिकर्तालाई भुक्तानी गर्दा निजलाई भुक्तानी गर्ने कर रकमको ३० प्रतिशतले हुन आउने रकम निजको नामबाट सम्बन्धित राजस्व शिर्षकमा जम्मा गरी बाँकी रहने कर वापतको रकम मात्र भुक्तानी गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले तपशिल बमोजिमका आपूर्तिकर्तालाई भुक्तानी दिएकोमा मु अ कर कट्टा नगरि शतप्रतिशत भुक्तानी दिएकोले मु अ कर बराबरको कर समायोजन प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रू

भौ नं मिति	आपूर्तिकर्ता	विवरण	रकम	मु अ कर
५३ २०८०।१२।०७	एस एल आर टेक्नो एण्ड ट्रेड प्रा लि	मोटरसाईकल खरिद	३१००००।	३५६६३।७२
५८ २०८०।१२।१३	श्रेष्ठ ट्रेड हब	मोटरसाईकल खरिद	३३९९००	३९१०३।५४
१३५ २०८१।३।६	निसान कम्प्युटर ट्रेडर्स	ल्यापटप खरिद	९९८०००	११४८१४।१६
१४४ २०८१।३।१०	श्रीषा हार्डवेयर एण्ड अर्डर सप्लायर्स	सिमेन्ट तथा ग्याविन खरिद	४१६१३४।९३	४७८७३।९३
१६० २०८१।०३।१८	एभरेष्ट ट्रेड ईन्टरप्राईजेज	वर्थिङ् सेन्टर संचालनका लागि सामग्री खरिद	८९७८७८	९६६३८
१७५ २०८१।०३।२१	धौलागिरी सोलार ईलेक्ट्रोनिक्स अर्डर सप्लायर्स	जिल्ला निर्वाचन कार्यालयको प्रयोजनको लागि सामग्री खरिद	५९६५९५	६८६३४।८०
२३९ २०८१।०३।२४	चन्द्र सुर्य आयल स्टोर	मोटरसाईकल खरिद	३८२९००	४४०५०।४४
४२ २०८१।०३।२४	चन्द्र सुर्य आयल स्टोर	मोटरसाईकल खरिद	३२०९००	३६९१७।६९
			जम्मा	४८३६९६।२८

परामर्श सेवा: कार्यालयले यस वर्ष तपशिल बमोजिम परामर्श सेवा खरिद गरेको छ।

कार्य विवरण	परामर्शदाता	बजेट खर्च	हाल आयोजनाको अवस्था

खेतिमाइ DPR निर्माण	प्रतिष्ठा कन्सल्टेन्ट एण्ड कम्पनी प्रा लि	७९७०००	
बाउपानी सेरा माझघट्ट सडक निर्माणका लागी DPR निर्माण	सनोजित इन्जिनियरिङ्ग कन्सलटेन्सी प्रा लि	११९२०००	DPR निर्माण कार्य सम्पन्न नभएको
भूमि सम्बन्धि विस्तृत प्रतिवेदन निर्माण	स्पाइरल इन्जिनियरिङ्ग एण्ड एजुकेसन	१३१८४	
स्थानीय पाठ्यक्रम विकास	कमल सिंह	१५०००००	
	जम्मा		

यस सम्बन्धमा निम्नानुसार देखिएको छ।

(क) परामर्श सेवाको लागत अनुमान: सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२ मा परामर्श सेवाको लागत अनुमान तयार गर्नु पर्ने, जसमा लागत अनुमान तयार गर्दा मन्त्रालयले तयार पारेको नर्म्स, गत बर्षको नर्म्स, सोही प्रकृतिको कार्य गर्न अन्य निकायले तयार पारेको नर्म्स, आदि कुरा लाई आधार मानि लागत अनुमान तयार गर्नु पर्ने उल्लेख छ। पालिकाले माथि उल्लेखित आधार वेगर फर्मसँग दररेट माग गरी लागत अनुमान तयार गरेको कारण लागत अनुमान यथार्थ परक छैन।

(ख) बाह्य परामर्शदाताबाट काम: सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९ मा कार्यालयका जनशक्तिले गर्न नसक्ने कार्य भएमा मात्र परामर्शदाताबाट काम गराउन सकिने उल्लेख छ। पालिकाको कार्यालयमा प्राविधिक कार्यमा संलग्न थुप्रै जनशक्ति मौजुदा रहेकोमा सो जनशक्तिको उपयोग नगरी बाह्य परामर्शदाताबाट खरिद सम्झौता गरी खर्च गरेको कारण सेवा खरिद कार्यमा पालिका लाई रु ३२,६४,३४२। थप व्ययभार परेको छ। आफ्नो जनशक्तिबाट हुन सक्ने कार्यमा बाह्य जनशक्ति प्रयोग गरिनु हुदैन।

(ग) सोझै खरिद कार्य: सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७२ र ७० मा बीस लाख रुपैया भन्दा कम रकमको परामर्श सेवा मौजुदा सुचीमा रहेको परामर्शदाताबाट प्राविधिक र आर्थिक प्रस्ताव माग गरी खरिद गर्न सक्ने र बीस लाख रुपैया भन्दा बढीको लागत अनुमान भएका परामर्श

सेवा खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धा गराई आसय पत्र माग गर्नु पर्ने उल्लेख छ। कार्यालयले पालिका भित्रका उपरोक्त योजनाको डि.पि.आर कार्यको लागि २० लाख भित्र पारी लागत अनुमान तयार गरी सोझै खरिद गरी रु ४४०७२५०।०० भुक्तानी दिएको छ। पालिका भित्रका योजनाको डि.पि.आर कार्यको लागि एउटै प्याकेज बनाई प्रतिस्पर्धा गराउन सक्ने अवस्था रहेतापनि पटक पटक सोझै खरिद कार्य गरेको, पालिकाले गरेको परामर्श सेवाको लागत अनुमान तयार गर्दा माथि उल्लेखित आधार नलिएको र प्रतिस्पर्धा सिमित हुने गरी खरिद कार्य गरेकोले उक्त कार्यको लागि भएको भुक्तानी रकम नियमसंगत देखिएन।

शिक्षा तर्फः

विद्यालयगत निकास रजिष्टर - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ३९ मा अधिकार प्राप्त अधिकारीले आय व्यय ठीक र विश्वसनिय रहेको तथा दोहोरो हुने गरी भुक्तानी भएको छैन भन्ने कुरामा ध्यान दिनु पर्ने उल्लेख छ। पालिकाले तोकिएको ढाँचामा विभिन्न विद्यालयलाई निकास दिएको रकमको शिर्षकगत विवरण खुल्ने गरी विद्यालयगत अभिलेख राख्नु पर्नेमा राखेको छैन। जसबाट विद्यालयलाई वास्तविक रुपमा निकास दिनु पर्ने र भुक्तानी दिएको रकम भिडान गर्न सकिएन। पालिकाले विद्यालयलाई दिने निकासको शिर्षकगत अभिलेख खाता राखि पारदर्शि गर्नु पर्दछ।

शिक्षक दरवन्दी र पदपूर्ति - स्थानीय तह अन्तर्गत रहेका सामुदायिक विद्यालयहरूमा दरवन्दी अनुसार शिक्षकको पदपूर्ति भई नियमित पठनपाठनको व्यवस्था हुनुपर्दछ। यस स्थानीय तह अन्तर्गत विभिन्न तहका ४१ सामुदायिक विद्यालयहरूको शिक्षक दरवन्दी र पदपूर्तिको अवस्था एवं विद्यार्थीको संख्या निम्नानुसार रहेको देखिन्छ। शिक्षक दरवन्दी वमोजिम पदपूर्ति गर्नुपर्दछ।

विद्यालयको नाम	दरवन्दी	स्थायी	करार	अनुदान	अनुदान	अनुदान	संख्या
श्री खेस्मालिका आधारभूत विद्यालय	३	२	१	०	०	०	८९
श्री मष्टा आधारभूत विद्यालय	३	३	०	०	१	१	२१७
श्री भगवती माध्यमिक विद्यालय	३	२	१	०	३	२	३५३
श्री लोकप्रिय माध्यमिक विद्यालय	१२	८	४	४	०	०	८१५
श्री महादेव माध्यमिक विद्यालय	६	५	१	१	१	१	२२३
श्री देवीरुमा आधारभूत विद्यालय	२	२	०	०	०	०	१६

श्री लालिगुराँस आधारभूत विद्यालय	१	१	०	१	०	०	३६
श्री नेपाल राष्ट्रिय आधारभूत विद्यालय	३	३	०	०	०	०	२७
श्री नेपाल राष्ट्रिय आधारभूत विद्यालय	३	३	०	०	१	१	९०
श्री नेपाल राष्ट्रिय आधारभूत विद्यालय	३	३	०	०	१	१	१३८
श्री मष्टा आधाभूत विद्यालय	३	३	०	०	०	०	३७
श्री महादेव मष्टा माध्यमिक विद्यालय	१६	१०	६	०	१	०	४६६
श्री सरस्वती माध्यमिक विद्यालय	५	४	१	२	२	२	१७३
श्री सुमामाई आधारभूत विद्यालय	०	०	०	१	१	१	९२
श्री उच्चलेकाली आधारभूत विद्यालय	३	१	२	०	०	०	३२
श्री हिमालय आधारभूत विद्यालय	३	३	०	१	१	१	२३५
श्री जनज्योति आधारभूत विद्यालय	२	१	१	०	०	०	३०
श्री बालशिक्षा माध्यमिक विद्यालय	५	५	०	०	१	२	३२८
श्री बालशिक्षा आधारभूत विद्यालय	०	०	०	०	०	०	४९
श्री नेपाल राष्ट्रिय आधारभूत विद्यालय	२	२	०	०	०	०	९०
श्री नेपाल राष्ट्रिय आधारभूत विद्यालय	२	२	०	०	०	०	२४
श्री जनजागरण माध्यमिक विद्यालय	३	३	०	१	३	२	४०८
श्री नेपाल राष्ट्रिय आधारभूत विद्यालय	३	३	०	०	१	१	२०१
श्री भैरव आधारभूत विद्यालय	०	०	०	१	०	०	८६
श्री मष्टा आधारभूत विद्यालय	०	०	०	०	०	०	४४
श्री जनप्रकाश आधारभूत विद्यालय	३	३	०	०	०	०	१२७
श्री निलकण्ठ आधारभूत विद्यालय	२	२	०	०	०	०	६६
श्री तर्मीलिका आधारभूत विद्यालय	२	२	०	०	०	०	४१

श्री नेपाल राष्ट्रिय आधारभूत विद्यालय	३	२	१	१	०	०	१५१
श्री बालज्योति आधारभूत विद्यालय	२	२	०	०	०	०	५३
श्री कालिका माध्यमिक विद्यालय	८	६	२	१४	०	०	४६८
श्री रारा आधारभूत विद्यालय	१	१	०	१	०	०	१३६
श्री नेपाल राष्ट्रिय माध्यमिक विद्यालय	३	२	१	०	३	२	२४९
श्री सरस्वती आधारभूत विद्यालय	२	२	०	०	०	०	३४
श्री नेपाल राष्ट्रिय आधारभूत विद्यालय	३	१	२	०	१	०	११७
श्री पञ्चोदय माध्यमिक विद्यालय	९	५	४	०	०	०	३१९
श्री शिव आधारभूत विद्यालय	३	२	१	०	०	०	१५८
श्री सर्वोदय माध्यमिक विद्यालय	९	७	२	१	०	०	३६६
श्री पंचदिप आधारभूत विद्यालय	०	०	०	०	१	०	१५
श्री आधारभूत विद्यालय	०	०	०	०	०	०	१६

राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड: पालिकाले यस वर्ष राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्डमा सशर्त अनुदानबाट रु १,००,०००। र वित्तीय समानिकरण अनुदानबाट रु.१०,००,०००। गरी रु ११,००,०००। कालिका मा वि लाई आयोजना वापत भुक्तानी गरी खर्च लेखेको छ। यस सम्बन्धमा देखिएमा व्यहोरा निम्नानुसार छन।

- पालिकाको आन्तरिक आम्दानी न्यून रहेको अवस्था संघीय विभाज्य कोषबाट स्थानीय तहमा प्राप्त हुने वित्तीय समानीकरण अनुदान रकमको उपयोग गर्दा सो रकमबाट शिक्षा क्षेत्रको लागि विनियोजित बजेट शिक्षा क्षेत्रको विकास र विस्तारमा खर्च गर्नुपर्नेमा यसरी वितरमूखि एवं अनुत्पादकमूलक क्षेत्रमा खर्च गरेको नियमित मात्र सकिदैन। पालिकाले प्रचलित कानुन तथा आफ्नो आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही औचित्यताको आधार मात्र खर्च गर्नुपर्दछ।
- पालिकाले गाउँपालिका राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगिता आयोजना सम्बन्धी खर्च सम्बद्ध फाँटवारी परिक्षण गर्दा अधिकांस खाजा, खाना तथा बास वापत विभिन्न होटलका विल भरपाई, खेलकुद पोशाक तथा खेल सामग्री खरिदका विभिन्न आपूर्तिकर्ताको विल भरपाई, गाडि रिभर्ज वापतको विल भरपाई, कर्मचारी दैनिक भ्रमण भत्ता संलग्न रहेको पाईयो। संलग्न विल भरपाईबाट

देखिएका खाना खाजा लगायत अन्य खेल सामग्रीको दर र गाडि रिजर्भको दरमा समेत एकरूपता नुहनु तथा खेल प्रतियोगितामा सहभागि खेलाडि तथा प्रशिक्षकको संख्या तथा सो को एकिन गर्न नसकिएबाट खर्चको विश्वसनिय आधार देखिदैन। यसर्थ यस किसिमका खर्च गर्दा प्रचलित मापदण्डको आधार लिनुका साथै सार्वजनिक स्रोत साधनको सदुपयोगमा ध्यान दिनुपर्दछ।

- राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड आयोजना बापत विभिन्न भत्ता वितरण, गाडि बहालमा लिएको लगायतको तपशिल बमोजिमको रु ६६,०७९। करकट्टा भई राजश्व दाखिला नभएकोले असुल गरी दाखिला गर्नुपर्ने रु

क्र सं	विवरण	रकम
१	पारिश्रमिक कर	६२५७९
२	बहाल कर	३५००
	जम्मा	६६०७९

छात्रवृत्ति: आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ मा कुनै रकमको भुक्तानी दिँदा रित पुगे वा नपुगेको जाँच गरी निकास तथा खर्च गर्नु पर्ने उल्लेख छ। पालिकाले भौ नं १०५ मिति २०८१।०१।१८ बाट विभिन्न विद्यालयहरूलाई छात्रवृत्ति निकास गरेकोमा जनजागरण मा वि लाई रु २१४४००। निकास भएको बराबरको छात्रवृत्ति वितरण गरेको भरपाई संलग्न नरहेकोले छात्रवृत्ति निकास बमोजिम वितरण गरेको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु

सेनिटरी प्याड व्यवस्थापन:

- कार्यालयले यस वर्ष प्रति गोटा रु ३१।६४ (सु अ कर समेत) ले २७१४२ गोटा खरिद गरि रु ५,५८,७७३।०० बराबरको स्यानीटरी प्याड खरिद गरेको छ। पालिकाले यसरी खरिद गरेको स्यानीटरी प्याड वितरण नगरि स्टोरमा मौज्जात रहेको पाईयो। ठुलो परिमाण वितरण नगरी मौज्जात रहने गरि खरिद गर्दा सामग्रीको गुणस्तरमा समेत हास आउने देखिन्छ। कार्यालय माग र आवश्यकताको विश्लेषण गरी खरिद गर्नुपर्दछ।

आन्तरिक आय

आन्तरीक आय सम्बन्धमा देखिएका व्हयोरा देहायअनुसार छन् :

- **मनोरञ्जन कर:-**स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ६४ बमोजिम सिनेमाभिडियो हलसांस्कृतिक प्रदर्शन हलसंगीतथियटर मनोरञ्जन प्रदर्शन स्थलऐतिहासिक स्थलको प्रवेश शूल्कमा कर लिनुपर्ने व्यवस्था छ। आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा पालिकाले यस शीर्षकमा

कर संकलन गरेको देखिएन। पालिकाको क्षेत्र भित्रवाट उठ्नु पर्ने मनोरञ्जन कर पहिचान तथा एकिन गरी असुल गर्नुपर्दछ।

- **व्यवसाय कर:** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ५८ बमोजिम गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र व्यापार व्यवसाय वा सेवामा पुँजिगत लगानी र आर्थिक कारोबारको आधारमा व्यवसाय कर लगाउने उल्लेख छ पालिकाले आफ्ना क्षेत्रभित्र व्यवसाय गर्ने करदाताहरुको लगत नराखेको तथा करदाताहरुको पहिचान गरेको छैन । जसको कारण उठनुपर्ने रकम प्राप्त भएको छैन । सबै व्यवसायलाई करको दायरामा ल्याइ आन्तरीक आयमा वृद्धि गर्नुपर्ने देखिन्छ।
- **घर बहाल कर:** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ५७ बमोजिम गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको क्षेत्रभित्र कुनै व्यक्ति वा संस्थाले भवन घर पसल ग्यारेज गोदाम टहरा कारखाना बहालमा दिएकोमा गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले त्यस्तो बहाल रकमको १० प्रतिशत कर संकलन गर्ने उल्लेख छ। पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र रहेको करदाताहरुको पहिचा लगत तथा कर संकलन गरेको पाइएन। यस सम्बन्धमा पालिकाले राजस्व संकलन तर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ।

आय प्रक्षेपण तथा असुली: स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आयसमेतको पहिचान गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले पहिचान गरेको र यथार्थ आय विच सामान्य फरक रहेको देखिन्छ। यस वर्ष पालिकाले कुल राजस्व रु ९९ लाखको आन्तरिक आय अनुमान पेश गरेकोमा कुल रु ६५ लाख ७१ हजार आम्दानी गरी कुल प्रक्षेपणको तुलनामा ७२.२१ प्रतिशत मात्र प्राप्ति गरेको अवस्था छ। यसरी प्रक्षेपण गरे भन्दा कम आन्तरिक आय प्राप्त भएकोले विनियोजन गरेका केहि कार्यक्रमहरु कार्यान्वयनमा असर पारेको अवस्था छ। आफैमा पालिकाको आन्तरिक आम्दानी न्यून रहेको अवस्थामा अपेक्षित राजस्वको तुलनामा यथार्थ राजस्व कम मात्रामा उठ्नु उचित देखिएन। पालिकाले आन्तरिक आम्दानीका क्षेत्रहरु पहिचान गरी राजस्व आम्दानी अभिवृद्धि गर्ने तर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ।

आय शीर्षक	अनुमान	असुली	असुली प्रतिशत
भुमिकर/मालपोत	१५०००००	४०००२२।१५	
सम्पती कर	१२०००००	३८८३०७।५८	
वहाल कर	४०००००	८९३३	
वहाल विटौरी कर		९००	
व्यवसायले भुक्तानी गर्ने	७०००००	३३४५	
कृषि तथा पशुजन्य वस्तुको व्यावसायिक कारोवारमा लाग्ने कर	०	१९६४५	

अन्य कर	०	२१४८००	
न्यायिक दस्तुर	३०००००	३२८०	
परीक्षा शुल्क	५०००००	५२००	
अन्य मनोरन्जन कर	०	५००	
अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	१३०००००	१६६०५०	
सिफारिश दस्तुर	७०००००	७९५२३६	
व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	०	६९००	
नाता प्रमाणित दस्तुर	२०००००	४००	
अन्य दस्तुर		१२९५०५	
व्यावसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	५०००००	७८००	
अन्य स्रोत बाट प्राप्त रोयल्टी	०	१५०००	
पर्यटन शुल्क	०	५००	
प्रशासनिक डण्ड जरिवाना	०	५२२६	
अन्य राजश्व	८०००००	३६१६७८	
वेरुजु दाखिला	१००००००	४०५४४५८	
रेडियो एफ एम संचालन दस्तुर	०	३००००	
जम्मा	९१०००००	६५७१६८५।७३	७२।२१

राजश्व दाखिला : यस कार्यालयले आन्तरिक नियन्त्रणको लागि मलेप फा.नं. ९०४ (साविकफारम नं ११८) अनुसारको १७ कोलम खाता राख्नु पर्ने व्यवस्था छ। आर्थिक कार्यविधी तथा वित्तिय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा २७(९)(१०)मा प्रचलित कानुन अनुसार नेपाल सरकारलाई प्राप्त हुने राजश्व तथा सरकारी रकम कार्यालयमा प्राप्त भएपछि सोही दिन र सोही दिन सम्भव नभए सोको भोलिपल्ट जिम्मेवार ब्यक्तिले तोकिए बमोजिमको ढाँचामा राजश्वको लेखा राखी बैंक दाखिला गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । रसिद नियन्त्रण खाता मलेप फारम नं ९०४ अनुसार अद्यावधिक गरी नगदी रसिदको आम्दानी खर्च यथार्थपरक ढंगबाट राखिनुपर्दछ । रसिद नियन्त्रण खाता ब्यवस्थित गरी पुरानो रसिद र नयाँ छपाई रसिदको मौज्जात एकिन गर्नुपर्दछ । वडामा लिएको नगदी रसिद समय मै पालिकामा फिर्ता गरेको देखिएन साथै नगदी रसिदबाट उठेको राजश्व रु ९,६८,५८६।०० मध्ये बैंक दाखिला भोली पल्ट नै गरेको देखिदैन। यसमा सुधार गरि राजश्व हिसाव चुस्त वनाउनु पर्दछ ।

राजस्वको अभिलेख - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को परिच्छेद ४ दफा २२ मा राजस्वको अभिलेख अद्यावधिक गरी सो को लेखापरीक्षण गराउने जिम्मेवारी कार्यालय प्रमुखको हुने व्यवस्था छ। पालिका र वडा कार्यालयमा प्रयोग भएका ठेलीहरु के कति छुपाइ एंव प्रयोग भए सो को पुरा अभिलेख पालिकामा आएको देखिएन। अधिल्लो आ. व. को बाँकी रसिद ठेलीहरु के कति प्रयोग भएका यकिन गर्न सकिएन। कार्यालयबाट सबै वडाहरुमा पनि स्वचालित प्रणाली जडान गरी राजस्व संकलन गर्ने तर्फ कार्यालयको ध्यान जानुपर्दछ। कार्यालयले आगामी दिनमा रसिद नियन्त्रण र राजस्व असुलीलाई स्वचालित प्रणाली मार्फत व्यवस्थापन सम्बन्धमा विशेष ध्यान दिनुपर्दछ।

रसिद नियन्त्रण खाता - पालिकाले रसिद नियन्त्रण खाता राखेको भएता पनि तोकिएको ढाँचामा नगदि रसिद नियन्त्रण खाता म. ले. प. फा. नं. ९०४ साविक १०८ तयार नगरेकोले सो खाताले गत वर्षको नगदि रसिदको ठेली, यस वर्षको खरिद गरेको ठेलीको आम्दानी खर्च र बाँकी ठेली देखिने गरी रसिद नियन्त्रण खाता राखेकोमा अभिलेख पूर्ण देखिएन। पालिकाले रसिद ठेलीहरुको आम्दानी खर्च र बाँकीको विवरण स्पष्ट गरि रसिद नियन्त्रण खाता व्यवस्थित गर्नुपर्दछ।

प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमतर्फ - स्थानीय तहमा सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूत गराउन एवम् सामूदायिक पूर्वाधारहरुको विकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले स्थानीयतह भित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ। यस कार्यक्रम व्यवस्थित रूपमा सञ्चालनका लागि प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७५ तयार गरेको छ। यस कार्यक्रम अन्तर्गत पालिका अन्तर्गत ११ वडामा ११ योजना सञ्चालन गरी यस वर्ष २७५ जनालाई औसत ४१ दिनले ११२७५ दिन रोजगारी उपलब्ध गराई रु ५०,५१,८३५।०० श्रमिक ज्याला खर्च गरेको छ। प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमले न्यूनतम १०० दिनको रोजगारीको सुनिश्चितता गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेकोमा औषत ४१ दिनको रोजगार मात्र सुनिश्चितता भएको देखिन्छ। साथै पालिकाका नियमित योजना र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गतका योजना छनौट गर्दा योजना छनौटको आधार नखुलाएकोले दोहोरो परे नपरेको सम्बन्धमा स्पष्ट हुन सकिएन। योजनामा दोहोरो नहुने गरी योजना छनौट गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ। उक्त खर्चबाट लक्षित वर्गमा अल्पकालीन रोजगारी सृजना भए तापनि कामको दीगोपना तथा दीर्घकालीन रोजगारी सिर्जना भएको देखिँदैन। तसर्थ कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका बमोजिम व्यवस्थित तवरले कार्य सञ्चालन गर्नुपर्दछ।

नवीकरणीय ऊर्जा: नवीकरणीय ऊर्जा प्रवर्द्धन कार्यक्रम नवीकरणीय ऊर्जा अनुदान नीति २०७३ नवीकरणीय ऊर्जा अनुदान परिचालन कार्यविधि २०७३. नवीकरणीय ऊर्जा सम्बन्धि विशेष

कार्यक्रमहरूको प्रवर्द्धनका लागि कार्य संचालन तथा अनुदान परिचालन कार्यविधि २०७३ बमोजिमको प्रक्रियालाई अवलम्बन गर्नुका साथै नवीकरणीय/ वैकल्पिक ऊर्जा सम्बन्धि केन्द्रले स्वीकृत गरेका प्राविधिक मापदण्ड र मेनुएल्सलाई आधारमानि कार्यान्वयन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। साथै नवीकरणीय उर्जा कार्यक्रममा कम्तिमा १० प्रतिशत उपभोक्ता वा समुदायको लगानी / योगदान सुनिश्चित गर्नुपर्ने समेत व्यवस्था रहेको छ। यस वर्ष पालिकालाई नवीकरणीय उर्जा अन्तर्गत संघिय सरकारबाट प्राप्त अनुदानबाट रु ९,९४,८८८। भौ नं ४३ मित २०८१।०३।२४ बाट कार्यालय प्रयोजनको लागि सोलार खरिद वापत भुक्तानी दिएको छ। यसरी संघिय सशर्त अनुदान कार्यक्रमको उद्देश्य र मर्मसँग मेल खाने गरी तथा तोकिएको मापदण्डको अधिनमा रहि संचालन गरेको देखिदैन। कार्यालयले यसमा सुधार गर्नुपर्दछ।

जिन्सि व्यवस्थापन

जिन्सी व्यवस्थापन - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ९९ मा सोही नियमावलीको नियम ९४, ९५ र ९६ बमोजिम जिन्सी मालसामानको लगत खडा गरी राख्नुपर्ने, सोको निरीक्षण गरी प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने, प्रतिवेदनमा उल्लेखित सामान मध्ये मर्मत गर्नुपर्ने सामान ३ महिना भित्र र लिलाम गर्नुपर्ने सामान ६ महिना भित्र लिलाम गरी सक्नु पर्ने व्यवस्था छ। महालेखा नियन्त्रक कार्यालयले २०७७।८।७ मा २०७७।९।७ भित्र सबै तहका कार्यालयहरूलाई २०७६।७७ सम्मको मौज्जात प्रविष्टि र जिन्सी निरीक्षण फारम अनिवार्य रूपमा (PAMS)मा प्रविष्ट गर्ने र अनिवार्य रूपमा (PAMS) मा सरकारी सम्पत्तीको लेखाङ्कन गर्न परिपत्र गरेको छ। यस सम्बन्धि देखिएको व्यहोरा निम्नानुसार छः

- कार्यालयले जिन्सि निरीक्षण प्रतिवेदनले औल्याएका कैफियत कार्यान्वयनमा तदारुकता देखाएको देखिदैन। कार्यालयले जिन्सि निरीक्षण प्रतिवेदनले औल्याएका अनुरूप मर्मत गर्नुपर्ने सामान ३ महिना भित्र र लिलाम गर्नुपर्ने सामान ६ महिना भित्र लिलाम गराई सोको कार्य गरी जिन्सी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।
- कार्यालयले वडा कार्यालय र विषयगत कार्यालयको सामान खरिद गर्दा अनिवार्य रूपमा (PAMS) मा सरकारी सम्पत्तीको लेखाङ्कन गर्न परिपत्र विपरित हालसम्म Manual दाखिला नै गरेको छ। अनिवार्य रूपमा PAMS मा जिन्सी दाखिला गरि जिन्सी प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्दछ।
- यस पालिका अन्तर्गतका साविक गाउँ विकास समितिबाट भएका सम्पत्ति हस्तान्तरण सम्बन्धमा अभिलेख अद्यावधिक गरेको छैन।

सामाग्री प्राप्ती तथा जडान: १९२।२०८२।०३।२३ पालिकाले क्रियटिभ ईन्फरमेसन टेक्नोलोजि प्रा लि बाट डिजिटल डिस्प्ले खरिद गरी रु ३,१०,०००। भुक्तानी गरेको छ। पालिकाको जिन्सि अभिलेख अनुसार जिन्सि दाखिला समेत भईसकेको सामाग्री कार्यालयले लेखापरीक्षण अवधिसम्म प्राप्त नगरेको

पाईयो। यसरी खरिद भई भुक्तानी समेत भईसकेको सामाग्री कार्यालयमा प्राप्त समेत नभएको अवस्थाले खरिद गरिएको सामाग्रीको आवश्यकता र औचित्यता समेत पुष्टि गर्दै। यसर्थ रु ३,१०,०००। बराबर खरिद गरिएको सामाग्री खरिद प्रयोजन अनुरूप कार्यालयमा प्राप्त गरी जडान एवं प्रयोगमा आएको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु

धरौटी फिर्ता: सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२४ (२) (क) मा विल विजकको भुक्तानीमा कट्टी गरिएको रिटेन्सन मनि बापतको ५ प्रतिशतले हुने रकम धरौटी फिर्ता गर्दा कर कार्यालयमा कर विवरण पेश गरेको तथा मूल्य अभिवृद्धि कर समायोजन प्रमाण पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले धरौटी फिर्ता गर्दा मूल्य अभिवृद्धि कर समायोजन पत्र संलग्न नगरी धरौटी रकम रु.१५,७५,५२४। फिर्ता गरेको देखिएकोले सोको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु.

भौ नं मिति	आपूर्तिकर्ता	धरौटी रकम
४ २०८०।११।२९	जलप रविचक्र जे भि	१५,७५,५२४।

क्षेत्राधिकार बाहिरको खर्च: आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व ऐन, २०७५ को नियम ३५(२) मा खर्च गर्ने वा खर्चको निकास दिने अधिकारीले खर्च गर्नुपूर्व उक्त जिम्मेवारी आफ्नो कार्य क्षेत्रभित्रको हो होइन यकिन गरेरमात्र भुक्तानी दिनुपर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाले पूँजगत खर्चबाट आफ्नो क्षेत्राधिकार भित्र नपर्ने अर्को सरकारी निकाय जिल्ला निर्वाचन कार्यालय मुगुलाई रु ५,९६,५९५। सोलार खरिद गरी हस्तान्तरण गरेको भौ नं १७५ मिति २०८१।०३।२१ बाट खर्च लेखेको छ। पालिकाले खर्च गर्दा आफ्नो क्षेत्राधिकार भित्र पर्ने र गुणात्मक प्रतिफल आउने क्रियाकपालहरूमा खर्च गर्नु पर्दछ।

संघिय सरकारबाट हस्तान्तरित चालुतर्फ

न्यानो झोला खरिद- स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट जारी गरेको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा सशर्त अनुदान तर्फ स्थानीय तहबाट सञ्चालन गरिने कार्यक्रमहरूको मार्गदर्शनमा प्रसुतिका आधारमा अनुमान गरी न्यानो झोलाको लागि अस्पतालहरूले सार्वजनिक खरिद ऐन र नियमावली अनुसार तोकिएको स्पेशिफिकेशन अनुसार खरिद गरी सो अनुसार गुणस्तर भए नभएको आधिकारिक तहबाट गुणस्तर परीक्षण गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । यस पालिका अन्तर्गतका ९ वटा बर्थिड सेन्टरको लागि स्पेशिफिकेशन तयार नगरी कोटेसन माग गरी मिति २०८०।१२।०७ गोश्वारा भौचार नम्बर ७६ मा सिभिल क्लोथ प्रोडक्सन बाट प्रतिथान रु ८८०.५३ को दरले

५०० थानको रु ४,९७,४९९ भुक्तानी गरिएको छ । गाँउपालिकाले ९ ओटा बर्थडि सेन्टरमा थान हस्तान्तरण गरेको देखिन्छ । यस वर्ष जना मात्र प्रसुति भएको स्वास्थ्य शाखाको अभिलेखबाट देखिन्छ । आगामी वर्षको लागि थान न्यानो झोला पालिकामा मौज्जात रहेको छ । खरिद भएका त्यस्ता झोलाहरु तोकिएको स्पेशिफिकेशन अनुसार गुणस्तर भए नभएको आधिकारिक तहबाट परीक्षण गरेको देखिएन । तसर्थ माग र आवश्यकताको वस्तुनिष्ठ आङ्कलन गरी गुणस्तरीय झोला खरिद गर्नुपर्दछ । धेरै परिमाणमा खरिद गरि लामो समय भण्डारण गर्दा सोको गुणस्तरमा हास आउने हुनाले त्यसतर्फ समेत पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ ।

गत वर्षको बाँकी अल्या थान	यस वर्ष खरिद	बर्थडि सेन्टरमा हस्तान्तरण	प्रसुती संख्या	बाँकी मौज्जात
२५०	५००	२३०	२९३	५२०

औषधि खरिद – पालिकाकालाई आवश्यक पर्ने औषधि पालिकाबाट खरिद गर्नुपर्ने र तालुक निकायबाट प्राप्त हुने परिमाण यकिन गरी वार्षिक आवश्यकताको परिणाम विवरण तयार गरी पुल सिस्टमको आधारमा आपूर्ति व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ । आपूर्ति हुने औषधी, औषधिजन्य सामान तथा उपकरणमा उत्पादन मिति, म्याद सकिने मिति, ब्याच नं., उत्पादक कम्पनीको नाम र निःशुल्क वितरणको लागि लगायतका सूचना उल्लेख रहेको हुनुपर्दछ । आपूर्ति भएका औषधिको म्याद सकिने मिति भण्डार दाखिला समयदेखि कम्तीमा १८ महिना बाँकी हुनुपर्ने तथा भण्डारमा दाखिला गर्दा समेत उल्लेखित सबै विवरण खुलाउनुपर्दछ । यसवर्ष पालिकाले संघीय सरकार सशर्त अनुदान चालु खर्च बजेट उप शिर्षकबाट विधुतिय बोलपत्रको माध्यमबाट पुरस्कार मेडिसेल्स रु. ७,८५,९३७।०० को विभिन्न परिमाणको औषधि खरिद गरेको देखिन्छ । आपूर्ति हुने औषधी तथा औषधिजन्य सामग्रीमा उल्लेखित सूचना पूर्ण रुपमा रहेको छैन । अतः पालिकाले औषधि खरिद, उपयोग र मौज्जातको अवस्था यकिन गरी औषधि खरिदलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ ।

रैथाने बाली प्रवर्दन कार्यक्रम

रैथाने बाली प्रवर्दन तथा संरक्षण कार्यक्रम अन्तर्गत श्री धुपीरुख महिला कृषक समुहलाई छनोट गरि चिनो कागुनो बालीको क्षेत्र विस्तार एवम ब्लक स्थापना कार्यक्रमका लागी लागत साझेदारीमा पालिका

७५% र कृषि समुह २५% हुने गरि सम्झौता गरेको देखिन्छ । बिउ खरिद, निर्माण कार्य, ब्याग खरिद, मेटल बिन खरिद, होडिङ् बोर्ड र तालिम गरी कुल कार्यसम्पादन रु १,३३,००० को मात्र भएको हुँदा समुहको लागत साझेदारी देखिएन । प्राविधिक स्टिमेन्ट तयार नगरी ५ हेक्टर जग्गामा रैथाने बाली विस्तारको लागि जग्गा तयारी गोठेमल सुधार तथा व्यवस्थापन कार्यका लागि वडा समिति र गाँउपालिकाको नायव प्राविधिक सहायक चक्र बहादुर डागरको कार्यसम्पन्न अनुगमन प्रतिवेदनका आधारमा डोर हाजिर मार्फत रु ७७,००० भुक्तानी दिएको देखिन्छ । निर्माण सम्बन्धि कार्यमा प्राविधिक इन्जिनयरबाट लागत अनुमान तयार गरि स्विकृत गरेर मात्र कार्य सन्चालन र भुक्तानी गर्नुपर्नेमा सो भएको देखिएन । अनुदान पश्चात पालिकाले त्रैमासिक, अर्धवार्षिक तथा वार्षिक रूपमा अनुगमन, निरीक्षण गर्नुपर्नेमा सो गरेको पाइएन । सम्झौता बमोजिम हुन आउने कुल कार्यसम्पादनको ७५% रु ९९,७५० रकम मात्र भुक्तानी दिनपर्नेमा पुरै १००% भुक्तानी गरको पाइयो । सर्घीय शर्त अनुदान शर्त अनुसार खर्च गर्नुपर्दछ ।

छनौट भएको समुह	लाभान्धित सङ्ख्या	रकम भुक्तानी ढुवानी समेत
श्री धुपीरुख महिला कृषक समुह	२२	१३३०००।

कर कट्टि गर्न छुट

१८७।२०८१।०३।१६ आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८८, ८९ र ९० अनुसारको भुक्तानीमा कर कट्टि गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । प्रविधि सहायक लोकेन्द्र बुढाले पेशकी लिई EMIS तालिम सन्चालन गर्दा प्रशिक्षार्थीहरु २८ जनालाई वितरण गरको भत्ता रु २८००० को १५% अग्रिम कर रु ४२०० र हलभाडा र प्रोजेक्टर भाडाबापत रु ८००० को १० हुने रु ८०० कट्टा गर्नुपर्नेमा पेशिक फस्यौट गर्दा कर कट्टा नगरि भुक्तानी गरेको रकम असुल गर्नुपर्ने रु ५०००।

कर कट्टि गर्न छुट

१८७।२०८१।०३।२१ आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८८, ८९ र ९० अनुसारको भुक्तानीमा कर कट्टि गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । धुपीरुख महिला कृषक समुहले ढुवानी बापतको रु १८००० को १०% बहाल कर रु १८०० कट्टा गर्नुपर्नेमा कट्टा नगरि भुक्तानी गरेको रकम असुल गर्नुपर्ने रु १८००।

बढि भुक्तानी

२६६।२०८१।०३।२४ आर्थिक कार्यविधि-तथा-वित्तीय उत्तरदायित्व-नियमावली-२०७७ को नियम ३९(१०) मा जिम्मेवार व्यक्तिले सरकारी रकमको खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक बिल, भरपाई र कागजात संलग्न भए वा नभएको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन रीत पुगे वा नपुगेको जाँच गर्नु पर्नेछ । रैथाने बालि प्रवर्दन कार्यक्रम सन्चालन गर्दा खाना र खाजा

खर्च दोहोरो हुने गरी रु १२९५० न्यु बानियाँ होटल एण्ड लजलाई बढी खाजा खर्च लेखेको असुल उपर हुने रकम रु १२९५०।

अनुदान प्राप्त गर्ने कृषकहरूको अभिलेख - स्थानीय तहबाट वितरण हुने अनुदान प्राप्त गर्ने कृषकको नामनामेसि खुल्ने गरि अघावधिक अभिलेख राख्नु पर्ने व्यवस्था भएकोमा पालिकाले अनुदान प्राप्त गर्ने कृषकहरूको अभिलेख नराखि फर्म तथा व्यक्तिलाई अनुदान उपलब्ध गराएको छ। यस बाट लक्षित वर्गले अनुदान प्राप्त गरे नगरेको तथा वितरित अनुदानबाट अपेक्षित उपलब्धी हासिल भए वा नभएको एकिन गर्न सकिने अवस्था देखिदैन। अतः अनुदान प्राप्त गर्ने कृषकहरूको अभिलेख राखि पालिकाको सार्वजनिक जानकारीको लागि समेत प्रकाशित गर्नुपर्दछ।

बाखा पकेट विकास कार्यक्रम

प्रदेश र स्थानिय तहमा सशर्त वित्तीय हस्तान्तरित पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास कार्यक्रम सन्चालन सम्बन्धी कार्यविधि, २०८० मा पालिकाले प्रतिपशु अनुदान रकम तोकी उपलब्ध गराउन सक्ने उल्लेख छ। पालिकाले साना व्यवसायिक कृषि उत्पादन (पकेट) कार्यक्रम अन्तर्गत आ.ब. ०७९।८० मा छनोट भई बोका नपाएका ५ फार्मलाई मष्टादेव उन्नत वाखापालन तथा घाँस उत्पादन फार्मबाट ५ ओटा बोका प्रतिकेजी रु १५०० का दरले खरिद गरी ल्याई वितरण गरेको देखियो। खरिद गरिएका उक्त बोकाहरू निरोगी भएको प्रमाणित गर्ने कागजात राखि विमा समेत गराउनुपर्ने हुन्छ। कार्यविधि बमोजिम पालिका र व्यक्तिको प्रतिपशु लागत अनुदान निर्धारण गरि वितरण गर्नुपर्नेमा पालिकाले रु २५०००० पुरै भुक्तानी गरेको देखिन्छ। सघीय शशर्त अनुदान शर्त अनुसार खर्च गर्नुपर्दछ।

खरिद	वितरित बोका	प्रतिकेजी मुल्य	रकम भुक्तानी
मष्टादेव उन्नत वाखापालन तथा घाँस उत्पादन फार्मबाट	५	१५००	२५००००

अतिरिक्त सुविधा

२६१।२०८१।०३।२४ आर्थिक कार्यविधि-तथा-वित्तीय उत्तरदायित्व-नियमावली-२०७७ को नियम ३९(१०) मा जिम्मेवार व्यक्तिले सरकारी रकमको खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक बिल, भरपाई र कागजात संलग्न भए वा नभएको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन रीत पुगे वा नपुगेको जाँच गर्नु पर्नेछ रोजगार बहादुर रोकायले कार्यलयकै काम बेरोजगारी अनलाइन फाराम प्रविष्ट गरेबापत रु अतिरिक्त सुविधा लिएको देखिन्छ असुल गर्नुपर्ने रु २५५००।

सामाजिक सुरक्षा- सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को परिच्छेद ५ मा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण बैङ्कमार्फत गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। कार्यविधिको दफा २६ मा कुनै आर्थिक वर्षमा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमका लागि निकास भएकै रकम सो आर्थिक वर्षमा खर्च नभए सञ्चित कोषमा फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यस पालिकाले माछापुच्छे बैङ्कमार्फत सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्दै आएको देखिन्छ। MIS प्रणालीमा लाभग्राहीको विवरण प्रविष्टि गरी अद्यावधिक गर्ने जिम्मेवारी सम्बन्धित स्थानीय तहको हुन्छ।

विवरण पेश तथा समिक्षा: सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को दफा ३१ बमोजिम स्थानीय तहले भत्ता प्राप्त गर्ने व्यक्तिको विवरण सभामा पेश गर्नुपर्ने र सामाजिक सुरक्षा भत्ता कार्यक्रममा भएको निकास र खर्चको समिक्षा गर्नुपर्नेमा पालिकाले सो गरेको देखिएन।

लगत कट्टा: सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को दफा १०(२) बमोजिम स्थानीय तहले भत्ता पाउने लाभग्राहीहरूको फोटोसहितको मूल अभिलेख राख्नुपर्ने सो अभिलेखबाट प्रत्येक वर्ष मृत्यु भएका तथा वसाई सरेका तथा अन्य कुनै पनि कारणले भत्ता नपाउने लाभग्राहीको लगत कट्टी गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले त्यस्तो घटनाको सम्बन्धमा आवश्यक पहलकदमि नगरेको हुदा त्यस्ता व्यक्तिको नाममा सामाजिक सुरक्षा भत्ता खर्च भए नभएको यकिन गर्न सकिएन।

पारदर्शिता: सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को दफा ३२ बमोजिम स्थानीय तहले सामाजिक सुरक्षा प्राप्त गर्ने लाभग्राहीको नाम नामावली सम्बन्धित स्थानीय तहको वेबसाइटमा राख्नुपर्ने र रकम भुक्तानी गरेको तथा बुझि लिने व्यक्तिको नामावली स्थानीय तहका अतिरिक्त सम्बन्धित वडा कार्यलयमा समेत सार्वजनिक गर्ने व्यवस्था छ। स्थानीय तहले सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीको विवरण वेबसाइटमा सार्वजनिक गरेको छैन।

सार्वजनिक सुनुवाई: सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को दफा ३४ बमोजिम वडा समितिले प्रत्येक चौमासिकमा कम्तीमा एक पटक सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सम्बन्धमा सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्ने उल्लेख भएतापनि सार्वजनिक सुनुवाई गरी जनगुनासो सम्बोधन गरेको छैन। कार्यविधिले तोकेको समयमा सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्दछ।

नागरिकता नम्बर दोहोरो: सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को दफा १२ मा विभागले स्थानीय तहका सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी सूचनालाई व्यवस्थित गर्न, स्थानीय तह, विभाग र बैंक/वित्तीय संस्था बीच प्रणालिगत सम्बन्ध स्थापना गरी सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणलाई प्रभावकारी र पारदर्शी बनाउन केन्द्रिकृत व्यवस्थापन सूचना प्रणाली कार्यान्वयनमा ल्याएको छ। उक्त प्रणालीमा लाभग्राहीको विवरण प्रविष्टि गरी अद्यावधिक गर्ने जिम्मेवारी सम्बन्धित स्थानीय तहको हुन्छ। पालिकाका ११ वटा वडाहरू मध्ये नमुना छनौट गरी सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण

गरिएका वडा नं. ९ र ११ को परीक्षण गर्दा पालिकाले तपशिलको व्यक्ति/लाभग्राहीहरूलाई नागरिकता नम्बर दोहोरो राखि वितरण गरेको देखिन्छ । यसरी विवरण नै अद्यावधिक नगरी बैकलाई विवरण पठाउने गरेको, कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयले लाभग्राहीको खातामा EFT मार्फत भत्ता पठाउने गरेको, बढी भुक्तानी गएको रकम फिर्ता गरी जम्मा गर्ने गरेको देखिएतापनि कार्यालयले सबै वडाका लाभग्राहीहरूको विवरण (नाम, ठेगाना, नागरिकता नम्बर, संरक्षकको नाम सहित फोटो समेत) MIS लगतमा अद्यावधिक गरी मात्र भत्ता वितरण गर्नुपर्दछ ।

Installment's	Ward	Social Assustance Type Name	Citizenship Number	Member Name	Total Amount
4	9	Senior citizen's allowance- Others	1295	Ajya Rokaya	12000
4	9	Senior citizen's allowance- Others	1295	Magi Wagati	7980
4	9	Senior citizen's allowance- Others	675	Naina shahi	12000
4	11	Senior citizen's allowance- Others	675	Bal Bahadur shahi	7980
4	11	Senior citizen's allowance- Others	1146	Aju karki	12000
4	11	Senior citizen's allowance- Womens	1146	Jhima karki	7980
4	11	Senior citizen's allowance- Others	1047	Chinkala karki	12000
4	11	Senior citizen's allowance-Dalit	1047	Motikala Rawat	7980
4	11	Senior citizen's allowance- Others	1113	Bhimu karki	12000
4	11	Senior citizen's allowance- Others	1113	Parwate wad	12000

पालो पहरा बढि भुक्तानी

२६१।२०८१।०३।२४ आर्थिक कार्यविधि-तथा-वित्तीय उत्तरदायित्व-नियमावली-२०७७ को नियम ३९(१०) मा जिम्मेवार व्यक्तिले सरकारी रकमको खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक बिल, भरपाई र कागजात संलग्न भए वा नभएको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन रीत पुगे वा नपुगेको जाँच गर्नु पर्नेछ । पालिकाले पालो पहरामा दशै तिहारको समयमा धनसिङ कार्की र खड्ग बहादुर थापा लाई खटाई रु २०९०० भुक्तानी दिएको देखिन्छ । बाँकी ४ जना कर्मचारीहरूले पालो पहरामा खटिने व्यक्तिहरूको अनुगमन गरेको भनि भुक्तानी लिएको सम्बन्धित भुक्तानी लिने कर्मचारीहरूबाट असुल गर्नुपर्ने रु ५२२८० ।

बढि भुक्तानी

१७४।२०८१।१०।०५ आर्थिक कार्यविधि-तथा-वित्तीय उत्तरदायित्व-नियमावली-२०७७ को नियम ३९(१०) मा जिम्मेवार व्यक्तिले सरकारी रकमको खर्च लेख्न अघि त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक बिल, भरपाई र कागजात संलग्न भए वा नभएको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन रीत पुगे वा नपुगेको जाँच गर्नु पर्नेछ । पालिकाले एल. बि. मल्टिप्रपोज बाट बिधुतिय बोलपत्र मार्फत खरिद गर्दा सामान प्राप्त र दाखिला रु रु ६६५१२९ को मात्र भएको बिल र भुक्तानी रु ६७५४६० को भएको हुँदा बढी भुक्तानी भएको असुल उपर हुने रकम रु १०२९२।

कर कट्टि गर्न छुट

११७।२०८०।०८।२६ आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८८, ८९ र ९० अनुसारको भुक्तानीमा कर कट्टि गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पशु प्राविधिक बासुदेव कार्कीले पशु औषिध ढुवानी गर्दा ढुवानी बापतको खर्च रु ३५००० को १०% ढुवानी कर रु ३५०० कट्टा गर्नुपर्नेमा कर कट्टा नगरि भुक्तानी गरेको रकम असुल गर्नुपर्ने रु ३५००।

घटि कर कट्टि

१४५।२०८०।१०।०४ गाँउपालिकाले अध्यक्ष क्वाटर भाडा प्रयोजनका लागि प्रतिमहिना रु २७५० भाडा दरमा ४ ओटा कोठा लिने घरधनी नर प्रसाद जैसी सँग सम्झौता गरेको देखिन्छ । २०८० श्रावण बाट पुश सम्मको रु ६६००० घर बहाल रकम भुक्तानी गर्दा नियमानुसार १०% हुन आउने घर बहाल कर रु ६६०० कट्टा गर्नुपर्नेमा रु ६६० मात्र कट्टी गरको हुँदा अपुग रकम असुल गर्नुपर्ने रु ५९४०।

विष्फोटक पदार्थ भन्डारण खर्च

२१३।२०८०।११।२३ पालिकाले २०७८ सालमा विष्फोटक पदार्थ खरिद गरि पालिकाद्वारा निर्मित सडकको लागि प्रयोग गरी बाँकी रहेको केहि परिमाण नेपाली शेनाको शश्री बक्स गुल्म रारामा भन्डारण गरि राखेको देखिन्छ । यसरी भन्डारण गर्दा मासिक रुपमा रु ३०००० को दरले भाडामा खर्च भई व्ययभार बढ्दै गएको देखिन्छ। विष्फोटक पदार्थलाई उपयोग गर्ने, नष्ट गर्ने वा नेपाली शेनालाई नै हस्तान्तरण गर्ने सम्बन्धमा पालिकाले निर्णय गर्नु पर्ने देखिन्छ । यसरी लामो समय भन्डारण गरेर राख्दा पालिकालाई दायित्व बढ्दै गएको तर्फ ध्यान दिनु पर्दछ ।

उपचार खर्च

२१६।२०८०।११।२३ पालिकाले विपद शाखामा कार्यरत करार सेवाका कर्मचारी कुल बहादुर शाहीलाई कार्यपालिका बैठकबाट निर्णय गरि कार्यलयको कामको सिलिसलामा घाँइते भएको भनि उपचार खर्च रु १००००० भुक्तानी दिएको देखिन्छ । यसरी कानुनले तोकेको प्रकृया र करार सम्झौता विपरित हुने गरि खर्च गर्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नु पर्दछ ।